

Paul-ηum Tuyuutai Rome-mağmiunun

¹ Paul-miñ savaktaaniñ Christ Jesus-ηum. Agaayyutim piksraqtaagigaana quliaqtuagitquplugu tusraayugaallautaq ² akiqsruutigikkaña inilğaän sivuniksriqirimigun. Taamna akiqsruun aglausimaruuq ipqitchuani makpiğaani. ³ Tusraayugaallautaq uqaqtuq Agaayyutim iğñinagun, Jesus Christ-kun atannaptigun. Piqutigiplugu iñukmiqnisaułha aniruq kiñuviağiplugu David-ηum, ⁴ aasiñ piqutigiplugu agaayyutmiqnisaułhalu. Agaayyutim anipkaqmagu ilaan tuqułhaniñ uqautinigai iñupayaat nalupqinaııkun Jesus Iğñigiñiplugu suli qaitchiñiplugu sanñiñi ilaanun. ⁵ Uumuuna Christ-kun Agaayyutim iluaqqtigaana piksraqtaagipluna uqqiraqtautqupluna sivulliquplugich iñuich iluqaani nunami ukpiqsriıksrañatnun suli tupiksriıksrañatnun. Taamna savaagigiga Christ-mun. ⁶ Ilipsi ittuani Rome-mi tuqułkkaupmiusri pigitquplusri Jesus Christ-mun. ⁷ Aglaktuna uumiña tuyuqsriugamik iluqapsitñun Rome-mi ittuunan. Agaayyutim piqpapiplusri tuqułkkağigaasri ipqillusri iñugisrukhusri. Agaayyutimtuq Aapapta suli atannapta Jesus Christ qıñiqtillañniaglisi iluaqqutriğmiñik suli qaitchilusri qıñuiññamik.

Quyaliq

8 Sivulliuplugu quyyatigigiga Agaayyutiga Jesus Christ-kun pisigiplusri. Iñuich nanipayaaq nunami uqagigaat kamanaqtuaq ukpiqsriłiqsi. Taatnaqlugu quyagiga Agaayyun. 9 Agaayyun savautigiga iluqaaniñ uummatimniñ uqautigikapku tusraayugaallautaq iğñiñagun. Agaayyun ilisimaruq taiyuliğa ilipsitñik agaayupayaaqama. 10 Agaayuruña tikillañniagukłuña ilipsitñun. Atuummigisuruq Agaayyutim pitqukpaña. 11 Qiñiğullapiagipsi qaitchisukhusri irrutchim aatchuutaanik sanñiksritquplusri. 12 Itnaami, ikayuutiruksraurugut avatmun ukpiqsriłikun pigikkaptigun. Ukpiqsriłłapsi ikayuğisigaaña suli ukpiqsriłiğma ikayuğisipmigaasri. 13 Aniqatiumaan, ilisimatqugipsi uumiña. Iñugiaktuami aggiğumagaluağaqtuña ilipsitñun quliaqtuağukłuña, qiñitlasılıña ukpiqsriruanik sayyiqsilaaqtuanik suli killiqirauruanik annautrauruanik atrilugu surağaliğa atlani nunani, aglaan piñgitchaqtuña. 14 Savautiraksragigitka iluqaisa iñuich, ilisimaruatlu naluruatlu, puqiksuatlu puqiitchuatlu. 15 Taatnaqluña quliaqtuağisrullapiagiga tusraayugaallautaq ilipsitñun ittuanun Rome-mi.

Tusraayugaallautaq Sanñiqaaqtuq

16 Nalupqisruutigingillapiagiga tusraayugaallautaq atakkii sanñigigaa Agaayyutim. Taavrumuuna sanñikun ilaan anniqsuğaa kisupayaaq ukpiqsriruaq [Christ-mik], sivulliuplugich Jew-ñuruat sulipsuuq Jew-ñungitchuat. 17 Taavruma tusraayugaallautam sagviğniğaa Agaayyutim nalaunñasripchaiha

iñun̄nik in̄miñi. Agaayyutim nalaunn̄asripchail̄ha iñun̄nik aullaḡniiruq suli isruk̄litchaaqhuni ukpiqsrīlikun, aglausimaruatun Agaayyutim makpiḡaan̄iñi, “Iñuk nalaunn̄asripkakkauruaq ukpiqsrīliḡmigun iñuugisiruq.”

Iluqatin̄ Iñuich Killuliqiraurut

¹⁸ Agaayyutim sagviḡñiḡaa qil̄an̄miñ qanuq ilaan anasrīñnuqsaiñial̄ha iluqaanik pigiitchuanik suli nalaunn̄aitchuanik iñuich atukkan̄atnik. Iriḡaat il̄umutuuruuq pigīliq̄iḡmiktigun. ¹⁹ Tamanna il̄isimanaqtuaq Agaayyutikun nalunaitkaluaqtuq iñun̄nun takku Agaayyutim il̄itchuḡipkaḡniḡaa ilin̄itñun.

²⁰ Taimak̄naqaḡa Agaayyutim iñiḡaluaq̄itnagich supayaat iñuich kan̄iqsil̄gugaat Agaayyutim agaayyutaul̄ha suli qīñitlaplugu san̄iqaq̄tilaan̄a kaman̄aqtuamik isruilaamik. Taatnaqhutin̄ iñuich patchisiksraitchut.

²¹ Il̄isimagaluaq̄lugu Agaayyun kamagin̄itchaat unnīiñ quyanḡitchaat. Isrumal̄hat atuḡumiñaiqsuq suli isruman̄ich kan̄iqsit̄laiqhutin̄ taaqsisiniḡai.

²² Uqavigaaqhutin̄ isrumatunipl̄utin̄ isrumatun̄ḡipiaqtut.

²³ Suksraaḡaat kamanal̄ha Agaayyutim tuquyumiñaitchuam, aasrīiñ simm̄liutigaat taamna kaman̄aiq̄ putqataqhutin̄ atriñun̄ qīññalin̄nun̄ tuquyumiñ̄aqtuatun̄ iñuktun̄ tin̄miuratunlu niḡrutitunlu nimigīatunlu.

²⁴ Taamna pisigiplugu, Agaayyutim pilitkai iñuich killiq̄isul̄hatnun̄. Ilin̄ich killuqsaq̄taurut malik̄lugich pigiitchuat kip̄iḡniuḡutitin̄ aasrīiñ atugaḡiplugich timigikkatin̄ kan̄junaqtuakun̄ avatmun̄. ²⁵ Simm̄liutigaat Agaayyutim il̄umutuul̄ha sagluuqtuamun̄ suli putqataḡvigiplugich

savautiplugillu sut iñuich iñiqtañich. Aglaan putqataǵviginǵıǵaat savautilugu Agaayyun iñiqsiruaq supayaanik, taamna Agaayyun quyagiraksraǵaluaqtıñ qañavak. Taatnatuq.
²⁶ Taatnaqñugich Agaayyutim iñuich pilitkai kanñunaqtuakun kimmutaatnun. Aǵnat simmiliutiplugu ılaqatigiñiq sayuñalıǵmun atuǵaǵıplugich timitıñ atlanun aǵnanun. ²⁷ Taatnatun añutit nutqautiplugu ılaqatıqalıq aǵnamik aglaan piqañuñiqsut atlanik añutinik. Añutit kanñunaqtuakun sayuñaqatiniktut atlanik añutinik, aasriiñ timigikkaǵmiktıgun akuqtuipmiñiqsut nalaullugu anasriñuqsautmik tamarrumuuna nalaunñaitchuakun savaaǵmiktıgun. ²⁸ Iñuich pigis-runǵiqmatruñ ılumutun ılitçuqsriñiksraq Agaayyutimik, Agaayyutim pilitkai qaayugñaqtuamun isrummatmun. Taatnaqhutıñ pigiiñiqisruktut atuqtaksraǵıñısaǵmiknik. ²⁹ Imaukkaqsıñiqsut qanusripayaamik nalaunñaitchuamik, pigiiñiqiǵmıǵlu, kaviuǵutiǵmıǵlu sulı uumiksriñıǵmıǵlu, piqañuñıǵmıǵlu, iñuaqtuñıǵmıǵlu, añuyalıǵmıǵlu, sagluuqtualıǵmıǵlu, sulı isrummatinikhutıñ pigiitchuakun avatmun. ³⁰ Sañurrutiniqsut nipliaplutıñ pigiitчуanik atlatıgun, uumigiliutiplugu Agaayyun, arǵuañaplutıñ, kamañasrugiplutıñ sulı uqavikhutıñ iñmiktıgun, pakikhutıñ savaaqalıksraǵmiktıgun pigiitчуamik, tupiksriñıǵıqhutıñ añayuqaamiknik, ³¹ kañiqsilǵuitłutıñ, tuniqsimatłaitłutıñ, ıluuqqutriñıǵıqhutıñ unñiñ naglıksriñıǵıqhutıñ atlanik iñuñnik. ³² Agaayyutim nipliutiginıǵaa taatnatchich iñuich tuquruksraunıplıugich. Iñuich

taamna ilisimagaluagaat aglaan sivutmuutinigaat pigiiḷiqiliq, sulipsuuq anjigniqsut nalaunniḷugich tamatkua pigiiḷiqiruat taatnatchisigun.

2

Agaayyutim Atanniqsuiḷha

¹ Tavrali ilvich, kisuugaluaguvich, patchisik-sraitcutin, atanniqsuqtauruatiin. Taatnamik atanniqsuqapkich atlat iñuich tuqqutak-sraguqtutin ilipnik, takku killiqipmiutin taipku-natitun. ² Agaayyutim atannigñiaḡai iluqañich killiqiruat, aasriñ ilisimagikput Agaayyutim atanniutaan nalaunḡaḷha. ³ Patchisigiraḡigisri kil-luliqiruat savaaqaḡaluḡḡapsi nalaunḡaitchuamik. Isrumavisi annakkisiñḷusri atanniutaaniñ Agaayyutim? ⁴ Agaayyutim iḡaqqutikkaḡasri suli anuqsrutiplusri, ilaan taqqigaluagaasri simmiquplugu iñuuniaḷiqsi aglaan suk-sraḡingitchiksi uuktuḡnaḡumiñaitchuaq iḡaqqutriḷha. Kañiqsiñḡitpalukkiksi, Agaayyutim iḡaqqutigaaasri simmiquplugich uummatigikkasri suli mumiquplusri iñuuniaḷapsitniñ. ⁵ Aglaan uummatisi siqquqtut iyagaqtun suli tig-gaḡarusri mumigunḡitḷusri. Taatnaqapsi anasriñḡuqsausriaksraqsi aḡliḷaaḡiksi taivrumanu uvlumi Agaayyutim sagviqpagu qinnautni suli atanniqsuḡniaqpagich iñupayaat nalaunḡaḷḡmigun. ⁶ Agaayyutim aḷiḷigisigaa iñupayaaq savaañigun iñuuniaḷhani. ⁷ Iḷañich iñuich savaaqaqtuat nakuuruanik anuqsrukun piñḡaguktut kamanau-taanik kamakcutmiglu suli tuquyumiñaiḷḡmik. Agaayyutim qaitchigisigai isruitchuamik

iñuulig̃mik. ⁸ Aglaan atlat iñuich iñmiguaqtut ayaklugu malig̃utchiiksraqtiñ ilumutuuruamik. Taatnaqamiñ malikkaat nalaunñaitchuaq, aasriiñ Agaayyutim anasriñ̃nuqsag̃isigai qinnautmigun. ⁹ Ilaan sakiq̃niugt̃itkisigai nagliksaaqtillugich pigiiliq̃ruat, Jew-ñuññaisa Jew-ñuññaisalu. ¹⁰ Aglaan Agaayyutim qaitchig̃isigai kamanautmiglu, kamakutmiglu suli q̃iñuiñ̃ñamik tamatkua savaaqaqtuat nakuuruamik, Jew-ñuruanun sivulliulugu Jew-ñuñgitchuanunlu. ¹¹ Uvvataku Agaayyutim atanniq̃suğ̃isigai iñuich atisrĩlugich.

¹² Iñuich malig̃utaksraqaqtuat Agaayyutim qaisañanik Moses-mun suli iñuich taavrumiña malig̃utaksraqaḡitchuat iluq̃atiñ atirut killuqs̃aqamiñ. Tamatkua malig̃utaksraqaḡitchuat killiq̃irauplutiñ piyaq̃quḡniaqtut. Taatnatuntuuq, tamatkua malig̃utaksraqaqtuat killiq̃irauplutiñ atanniq̃suikkauniaqtut taavrumuuna malig̃utaksrakun. ¹³ Agaayyutim iñuich nalaunñasripchanḡanḡitchai tusraakamitruñ malig̃utaksraq̃ tupig̃igaluḡnagu. Agaayyutim nalaunñasripchaḡaḡigai iñmiñi kisañanik tupiksripmata malig̃utaksram nipliutaanik.

¹⁴ Jew-ñuñgitchuat piq̃anḡitchuat Agaayyutim malig̃utaksraiñik tupig̃ipmatruñ tillisaa malig̃utaksram nalupq̃inaiyaḡaa malig̃utaksraq̃ahat isrummatmikni. Taamna ilumutuuruq malig̃utaksraqaḡitchaluaqhutiñ aglausimaruamik. ¹⁵ Qiñiq̃titaḡipmigaat kañiq̃sisilaq̃tiñ malig̃utaksram tillisaanik il̃itchuḡipkairuamik qauḡrimmaḡiutillautag̃mikni nalaunñaruamik nalaunñaitchuamiglu. Ilaatni isrummataata

patchitchigägigaich suli ilaatni ilisimaraqtut patchisaungñiñiplutin. ¹⁶ Iluqatin nalunaqtuanich iñuich sagvikkauniaqtut taivrumani uvlumi Agaayyutim atanniqsuaqsikpagich iñupayaat Christ Jesus-kun. Taapkua ilagigaich tusraayugallautam quliaqtuağikkagma.

Jew-ñuruatlu Maligutaksrağlu

¹⁷ Qanuğmi ilvich? Ilvich Jew-ñuniraqtutin, tunñaplutin maligutaksramun Moses-ñum aglagikkaña suli uqavikhutin qaninniplitin Agaayyutmi ¹⁸ suli ilisimaniplugu Agaayyutim pisulha suli ilitchuğiniplugu nakuuniqsrauruaq takku ilisaqsimaplutin maligutaksramik. ¹⁹ Nalupqisungipiaqtusri sivulliqsiksrauniplusri qiñitlaitchuani suli qaumaksrauniplusri tamatkunani ittuani tağmi. ²⁰ Isrumaraqtutin alğaqsrulhiñauplugich kinnanaruat iñuich suli ilisautilugich tamatkua naluruat. Taatnaqhusri, piqaqapsi maligutaksramik, isrumaraqtusri ilisimaniplugu supayaaq suli piqagniplusri iluqaanik ilumutuuruamik. ²¹ Ilisautriraqtusri atlanik iñuñnik. Suvaatami ilisautriñğitpisi ilipsitñik? Uqautirağigisi atlat tigliktuqunğitlugich. Suvaatami tigligaqpsisi? ²² Nipligaqtusri atlat sayuñatqunğitlugich, aglaan ilipsi atugaqpsisi taatnatun? Ilipsi uumiksriplusri aanguanik, aglaan tigligaqpsisi agaayyuvinitñiñ? ²³ Uqavikkaluaqtusri piqagniplusri Agaayyutim maligutaksrañanik, aglaan kamagitlaitchiksi Agaayyun navikapsiun maligutaksraña. ²⁴ Aglausimaruq Agaayyutim makpigaanjiñi itna,

“Jew-ᵐungitchuat uqamaqᵐuutigigaat Agaayyutim atqa pisigiplusri Jew-ᵐuruasri.”

²⁵ Jew-ᵐuruani nalunaitmiutchiqsimalipsi ikayuutigigaasri tupigigupsiuᵐ Agaayyutim maligutaksraᵐa. Aglaan tupigingitchupsiuᵐ Agaayyutim maligutaksraᵐa atrinurusri Jew-ᵐungitchuatun, iᵐnuktitun nalunaitmiutchiqsimaitchuatitun.

²⁶ Jew-ᵐungitchuat nalunaitmiutchiqsimaitchuat atuigumiᵐ maligutaksram atuqukkananiᵐ atrinurut iᵐnuktitun nalunaitmiutchiqsimaruatitun.

²⁷ Taatnamik iᵐnuich nalunaitmiutchiqsimaiᵐlaaᵐ timimiktigun aglaan tupiksriᵐruat maligutaksramik patchisiqutiniagaasri killiqirauniᵐpluᵐsri nalunaitmiutchiqsimaruani. Iᵐlipsi Jew-

ᵐuruani piqagaᵐluaqtusri aglausimaruamik maligutaksramik aglaan navguᵐgagigaasri. ²⁸ Iᵐnuk Jew-ᵐungitchuq pisigiplugu nalunaitmiutaqᵐaᵐᵐa timimigun. Iᵐnuk animakami Jew-ᵐupluni suli malihhiᵐnaqami Jew-ᵐuruat piᵐᵐgusriᵐitᵐnik

iᵐlagitlaitchaa Agaayyutim iᵐnukᵐsraᵐtaagᵐmiᵐn. ²⁹ Aglaan iᵐnuk Jew-ᵐupiaqtuq kamaksritᵐlaturuaq

Agaayyutmik ataramik. Jew-ᵐupiaqtuaq iᵐnuuruq nalaunᵐaruakun sivuᵐgaani Agaayyutim.

Taatnasriq iᵐnuk nalunaitmiutaqᵐagniqsuq uummatmiᵐni savaagikkanagun Iᵐpqitchuam Irrutchim. Aglausimaruac maligutaksraᵐq

savalguitchuq taatnatchimik. Taatnasriq iᵐnuk quyyasriᵐsriaqᵐisiruq Agaayyutmiᵐn, iᵐnungilaaniᵐn.

3

¹ Jew-ᵐuruatmi piqagᵐniᵐqpat sumik atlat

iñuich pigingisañatnik? Anniqsugiaqaqpat
 nalunaitmiutchiñigmiktigun? ² Aa, Jew-ñuruat
 atqunaq piqaqtut. Sivulligmi, Agaayyutim
 qaitchiñigai Jew-ñuruat uqaligmiñik Moses-kun.
³ Iłumutuuruq ilañich Jew-ñuruat tuniqsimangilhat
 Agaayyutmun. Jew-ñuruat tuniqsimailhata
 nutqaqtitkisivaun, Agaayyutim tuniqsimalha?
⁴ Qañaa! Agaayyun sagluyumiñaitchuq iñupayaat
 ukpiqnangitchaluaqtitlugich. Aglausimaruq
 Agaayyutim Makpiğaanani,
 “Agaayyuun, nalaunñasuurutinli uqaligikkapkun.

Akimayumuutinli iñuichunniñ uqağaluaqmata
 nalaunñaniñiñiplutin.” *Psalm 51:4*

⁵ Ilañich iñuich killukun uqağuurut itna, Uvagut
 killuqsagupta qiniqtinniagivut iñuich Agaayyutim
 nalaunñahanik, uqaqhutin killiqiruni nakuu-
 niplugu. Tarrasuli, uqağiniaqpsiuñ Agaayyun
 nalaunñangiñiñilugu anasriññuqsaqamisigut
 pisigilugich killuqsautisi? ⁶ Qañaa! Agaayyun
 nalaunñangiñiñiqpan, qanuqhuni atanni-
 sulhiñauvagich nunam iñui? ⁷ Killiqitigma
 sagviqpagu Agaayyutim nalaunñalha suli
 nangaqtillugu, suvaatami atannikkauniqpik liilaa
 uvaña killuliqiruaq? ⁸ Taamna ilumutuuniqpan,
 Killuliqita iñunñun nangapsaaqulugu Agaayyun.
 Iłisautringitchuña taatnatchiñik saglunik, aglaan
 ilañisa iñuich pasirağigaatigut ilisautriñipluta
 taatnatchiñik. Agaayyutimli nalaunñaruakun
 anasriññuqsagñiağai tamatkua iñuich.

Iluqatin Iñuich Nalaunñaruañitchuaq

⁹ Taatnaqhuta uvagut ihuatlukpisa Jew-
 ñungitchuaniñ? Qañaa! Uqaaniktugut iñupayaat

maligutaksramik, ilipsiunniñ. Aa, Agaayyutim patchisiqutigisigaa iñupayaaq nunami atanniglugu. ²⁰ Taatnamik kiñaunniñ nalaunnasriyumiñaitchuq Agaayyutmi maligutchiñhiñakigmigun maligutaksram atuqukkananik, atakkii maligutaksram qiñiqtilhiñagagigaatigut qanutun killuqsaqtilaaptiknik.

Qanuq Agaayyutmun Iñuich Nalaunnasripchathat

²¹ Aglaan pakma Agaayyutim sagvigñigaa qanuq iñuich nalaunnasripkaqtilaaña inmiñi, piqutiginaiglugu maligutaksraq. Agaayyutim uqautigigaa inilgaanomma aglausimaruakun maligutaksrakun sulii sivuniksriqiritigun. ²² Agaayyutim iñuich nalaunnasripkañigai inmiñi ukpiqsrihatigun Jesus Christ-mik. Taamna ilumutuuruq iluqaitñi tunjaviaqquani Jesus Christ-mik kisianik. Iluqatin iñuich atirut: ²³ atakkii iñupayaat killuqsagñiqsut, aasriñ ayuqlugu Agaayyutim kamanautaa. ²⁴ Aglaan Agaayyutim iñuich nalaunnasripchagagigai inmiñi ihuaqqutrihigmigun aatchuutauplugu. Nalaunnasripchagai Jesus Christ-kun tasuqamigich killuqsautmiñ. ²⁵ Tarra Agaayyutim qaitchaa igniñi tuqqutquplugu aasriñ maqipkaqlugu auna akiliqsaqlugich killuqsautipayaanich iluqaisa ukpiqsriuat. Taamna piñigaa qiñiqtitichuklugu nalaunnaruakhi natqigutrihigmigun killuqsautipayaanik, taputiplugich killuqsautinjitnik iñuich iñuuruat inilgaan Christ tuqunaiñnaan. Agaayyutim anuqsrupluni anasriñnuqsangitchai pisigiplugich killuqsautinich. ²⁶ Taavrumuuna Agaayyutim sagvigñigaa pakmapak nalaunnatilaani sulii

nalaunnasripchaisilaani iñupayaanik ukpiqsriruanik Jesus-mik.

²⁷ Taatniinniqman, uqavigaağutiksraipiaqtugut. Suvaata? Takku nalaunnasriyumiñaitchugut Agaayyutmi tupigiguptigu maligutaksraña, aglaan nalaunnasriraqtugut ilaani ukpigiguptigu Christ.

Ukpiqsriñhum nutqaqtitkaa iluqaan uqaviñiq. ²⁸ Takku ilisimarugut iñuk

nalaunnasripchakkautilaanjanik Agaayyutmi ukpiqsriñkun Jesus Christ-mun, maligutchiñiqmiguungitchuaq maligutaksramik.

²⁹ Uvva Agaayyun Jew-ñuruat kisimiñ Agaayyutigivatruñ? Agaayyutiginğitmivatruñ Jew-ñungitchuat? İlumun ilaa Agaayyutigipmigaat Jew-ñungitchuat.

³⁰ Agaayyutiqalhiñaqtuq atautchimik. Agaayyutim iñupayaat nalaunnasripkağisigai ilaani pisiğilugu ukpiqsriñhat, Jew-ñuruat nalunaitmiutchiplutin suli Jew-ñungitchuat nalunaitmiutchiñğitlutin.

³¹ Uvvami suksraungigñiaqpisigu maligutaksraña Agaayyutim malikkaptigu ukpiqsriñikuagıaq? Qaḇaa! Ukpiqsriñhum ilumun atuumapkaqtağaa maligutaksram atuqukkaña.

4

Abraham-ñum Atrikusrautałha

¹ Abraham, sivulliuruuq Jew-ñuruapayaanun, urrakusrautigilakput iñunmun ukpiqsriñigmigun nalaunnasripkakkauruamun Agaayyutmi.

² Nalaunnasripkağniğumi Agaayyutmi savaağmigun tarra uqavigaağutiksraqağayaqtuq, aglaan uqavitłaitchuq sivuğaaani Agaayyutim.

³ Agaayyutim makpiğaanıñi aglausimaruq,

“Abraham ukpiqsriruq Agaayyutmik aasrii Agaayyutim akuqtuġaa piqutigiplugu ukpiqsriġha nalaunġasripkakkaupluni.”⁴ Iñuk savakami

akiliusiaqag̃aqtuq. Akiliusiaġa aatchuutaungitchuq aglaan akilikkauraqtuq savaag̃migun.⁵ Iñuk

nalaunġasritġaitchuq Agaayyutmi savaallau- taġmigun, aglaan iñuk ukpiqsrigumi Agaayyutmik nalaunġasripkairuamik agaayyutailaamik inmiñi. Agaayyutim akuqtuġag̃igaa taavruma ukpiqsriġha aasrii nalaunġasripkaġlugu.⁶ David-ġum

uqautigipmiñigaa iñuk ilumun quvianamiuniplugu Agaayyutim nalaunġasripkaqmagu savaallau- taġmiguungitchuaq. Itnaġniqsuq,

⁷ “Quvianamiurut tamatkua

nalaunġairrutinich Agaayyutim natqigutip- magich

suli killuqsautinich matupmagich.

⁸ Quvianamiuruq iñuk

atang̃um isrummatiginġisaġa killuutiqaġlugu.”

Psalm 32:1-2

⁹ Taamna quvianamiuliq itpa kisiitñun tamatkunuja nalunaitmiutchiqsimaruanun?

Naagga! Itmiuq tamatkunuja nalunait- miutchiqsimailaanun. Uqautigianikkikput

Abraham-mun ukpiqsriñiplugu Agaayyutmik, aasriiñ piqutigiplugu ukpiqsriġha Agaayyutim akuqtuġniplugu nalaunġasripkakkaupluni.

¹⁰ Agaayyutim akuqtuġniqpauġ Abraham sivuagun naaga aquagun nalunaitmiutchiġhan? Agaayyutim akuqtuġniġaa Abraham sivuagun nalunaitmiutchikkaunġaiñġaan timimiñi.

¹¹ Abraham nalunaitmiutchikkauniqsuq aqu- vatigun. Nalunaitmiutchiġha ilitchuqqutauniqsuq

Agaayyutmun nalaunnasripkakkaujaniktilaanja pisigiplugu ukpiqsriġha. Taatnaqġlugu Abraham aapagigaat iluqatin iñuich ukpiqsriuat nalunaitmiutaiññaġminj suli akuqtukkauruat nalaunnasripkakkauplutinj Agaayyutmi. ¹² Abraham aapagipmigaat tamatkua nalunaitmiutchiqsimaruat. Iluqaġminj nalunaitmiutchiqsimaruat timiġhiñamiktigun kiñuviaġinġitchai Abraham-ŋum, aglaan kisiisa tamatkua ilaan kiñuviaġigai tunŋaruat Agaayyutmik atriplugu aapagikkavut Abraham nalunaitmiutchiġaluaqani.

Agaayyutim Akiqsruutaa Akuqtukkauruq Ukpiqsriġkun

¹³ Abraham kiñuviaġikkanilu akuqtuirut akiqsruutmik paitchaktaaqtilaaksrajanik nunamik. Aglaan akuqtunġitchaa taamna akiqsruun pisigiplugu tupiksriġi maligutaksrajanik Moses-ŋum aglaaġikkanjanik, aglaan akuqtuġaa akiqsruun Agaayyutim nalaunnasripchaqmagu pisigiplugu ukpiqsriġi. ¹⁴ Uvvaami iñuich akuqtuitġaniqpata Agaayyutim akiqsruutaanik maliguaġigimiktigun atuqukkanjat maligutaksram, tarra ukpiqsriġiq suutnaunayaiññiqsuq aasriiñ Agaayyutim akiqsruutaa suutnaunġilluni. ¹⁵ Maligutaksram itqaqtitkaa Agaayyutim anasriññuqsuġuutilaanja iñuñnik tupiksritġaitchuanik maligutaksrapayaamik. Takku iñuich maligutaksraitñaminj tupiksriñġirrutiksramik piitchut.

¹⁶ Taatnaqhutin iñuich akuqtuġaġigigaat Agaayyutim akiqsruutaa ukpiġutiqaqaminj, aasriiñ taamna akiqsruun ilaan aatchuutigigaa

akiilluni ihuaqqutriligmigun. Agaayyutim
 akiqsruutaa akiitñami, iluqagmin qitungagikkañat
 Abraham-ñum akuqtulhiñaagaat. Akiqsruun
 taamna ingiññiqsuq kisiitñun Jew-ñuruanun
 maligaqtuat maliğutaksramik. Itmiuq
 atlapayaanun ukpiğutiqaqtuanun Abraham-
 tun. Ilaa aapagigikput. ¹⁷ Aglaksimathatun
 Agaayyutim Makpiğaanani, “Aapağutitkikiñ
 iñugiaktuanun iñunñun.” Abraham ukpiğigaa
 Agaayyun iñuupchaitlaruaq tuqunaruaniq sulii
 taiyuiruaq sunik ingitchuanik ilipkağugich.
¹⁸ Abraham ukpiqsriuruq niğiugaqağhuni
 niğiunağumiñaitchaluññaan aapagiliuti-
 nayağniługu iñugiaktuanun iñunñun, takku
 niplusriaqağhuni, “Kiñuviatin iñugiaksigisirut.”
¹⁹ Abraham-ñum ukpiqsriłha Agaayyutmik
 sayaiqsinginiññiqsuq isrumagaluanñağmi timini
 tuquniplugu, takku tallimakipiagağyasripluni aasri-
 isuli ağnaat Sarah qitungitlaitłuni. ²⁰ Ukpiqsriłhan
 uniñğiniññigaa. Ilaan arguaqtungiññigaa
 Agaayyutim akiqsruutaa. Ukpiqsriłha sayak-
 tusriłağniqsuq, aasriiñ nangağlugu Agaayyun.
²¹ Nalupqigingiłlapiagağniğaa Agaayyutmun
 atuumapkağniaqtılaaña akiqsruusriağikkani.
²² Taatnağhuni Agaayyutim akuqtuğniğaa
 Abraham nalaunñasripkakkauplugu inmiñi
 pisigiplugu ukpiqsriłha. ²³ Aglaan tamatkua
 uqałhich Agaayyutim Makpiğaanani Abraham
 nalaunñasripkakkauniplugu ukpiqsriłhagun
 aglakkaungiññiqsut kisanik piqutigiplugu Abra-
 ham. ²⁴ Tamatkua uqałhich aglakkaupmiñiqsut
 uvaptiknun. Agaayyutim akuqtuqmigaatigut

nalaunnasripkakkaupluta ukpiqsriiptigun. Ukpigigikput Agaayyun anjpkairuaq Jesus-mik Atannaptiknik tuquhigmiñiñ. ²⁵ Jesus tuqukami akilighñigai navguihigput aasriiñ anjpkakkaukami tuquhigmiñ nalaunnasripkaghñigaatigut Agaayyutmi.

5

Qihuiğutikkauhq Agaayyutmi

¹ Taatnamik nalaunnasripkakkaupluta Agaayyutmi ukpiqsriiptigun qihuiğutikkaurugut Agaayyutmun atannaptigun Jesus Christ. ² Ilaan anmaghñigaa utlautihiksraqput Agaayyutmun aasriiñ pakma ilitchuqsriłuta ihuagqutaanik. Quviasrukhuta quyagikput Agaayyun ilaliutihiksraqput kamanautaani ilaatnigun. ³ Uvvasuliuna, quviasruutigipmigikput sakiqniuhiptigun, ilisimaplugu sakiqniugutit anuqsrusripkaqhuta. ⁴ Anuqsruhiq tikiutruruq Agaayyutim ihuaksriłhanik, aasriiñ ilaan ihuagigumisigut niğiuğaqagtugut. ⁵ Aasriiñ niğiuğkam qapiqtaqtinniangitchaatigut, takku Agaayyutim aatchuğaatigut Ipqitchuaq Irrutchimik, aasriiñ taavrumuuna qihniqtitkaatigut qanutun piqpagillapiaqtilaaptiknik.

⁶ Uvaptiknik ikayugumiñaipiaqtitluta piviksraq nalautitman Christ tuqqutigai agaayyutailaani.

⁷ Nallipsaunniñ tuqqutisuñniangitchaa anniqsuqsaglugu atla iñuk. Ilaatnisamma iñuum tuqqutinayağaluaqpalkkaa nakuuruuq iñuk, ⁸ aglaan Christ tuqqutigaatigut killuliqiraupkaqhuta. Taavrumuuna Agaayyutim qihniqtitkaa piqpaksriłapiałhi uvaptiknik.

9 Nalaunŋasripkakkaurugut Agaayyutmi augikkaŋagun Christ-ŋum tuqqutaupman. Taatnaqhuta nalupqisunġipiaqtugut Christ-mun annautiniaqtilaaptiknik Agaayyutim qinnautaaniñ uvlumi atannigviŋmi. 10 Uumigiraupkaqhuta Agaayyutmi ilaan qiñuiġutigaatigut inmiñi tuqqutaulhagun igñigmi. Pakma Agaayyutim ilauraagiliutipmatigut nalupqinaitchuamik annautigisigaatigut igñigmi iñuulhagun. 11 Uvvasuliuna, pakma quviasruutigillapiagikput Agaayyun atannaptigun Jesus Christ qiñuiġutriruakun uvaptiknik Agaayyutmun.

Adam-lu Christ-lu

12 Killuqsaun tikiumaniqsuq iñupayaanun takku iñuqqaq Adam killuqsaqtuq suli pisigiplugu killuqsautaa tuquliq tikiumapmipluni iñupayaanun. Iluqatin iñuich tuquruk-sraguġniqsut takku iluqani iñuk killuutiniktuq. 13 Iñupayaat iñuuruat killuqsaġniqsut Moses-ŋum akuqtunjaiñŋaanunniñ maligutaksramik Agaayyutmiñ. Aglaan Agaayyutim iñuich patchisauniñgitchai killuqsautikun takku piqanġitlutinjsuli Agaayyutim maligutaksraŋanik. 14 Adam tuquniqsuq tupiksriñġitluni Agaayyutim tillisaanik. Iñupayaaq Adam-miñaglaan Moses-mun tuquruksrauniqsuq. Aglaan tuquruksrauruttuq killuqsanġitchaluanŋaġmin taatnatun Adam tupiksriñġitmatun. Adam atriqaġniqsuq Christ-mik agġiqsuksraurumik sivuniksrami. [Aglaan Adam tuquġimik pipkaipman Christ iñuuliqaqtitchiruq.] 15 Aglaan Agaayyutim akiilaq aatchuutaa atriqaŋgitchuq Adam navguihatun.

Iluqatin̄ iñuich tuqurut pisigiplugu atautchim iñuum navguiłhagun. Aglaan Agaayyutim akiilaaq aatchuutaa iluaqutaagun atautchim iñuum Jesus Christ-ñum kamanatluktuan̄uruq [navguiłhaniñ iñuum Adam]. ¹⁶ Agaayyutim akiilaaq aatchuutaa atlauruq atautchim iñuum killuqsautaniñ. Takku aquagun atautchim killuqsautaan tikiumaruq atanniqsuiłiq iluqaitñun tuqqutaksraguñniplugich. Aglaan aquatigun kisiññaitchuat killuqsautit tikiumaruq Agaayyutim akiilaaq aatchuutaa iluqaitñun nalaun̄asipkañniplugich. ¹⁷ Atausriq iñuk killuqsagñiqsuq aasriiñ piqutigiplugu ilaan navguiłha tuqułiq umialiktun aňalatchiaqsiruq iluqaitñik iñun̄nik. Aglaan qanutun kamanatluktigiva savaaqal̄ha atautchim iñuum Jesus Christ! Iluqatin̄ iñuich Agaayyutim nalaun̄asripkakan̄i iñmiñi kamañtuakun iluaqqutriłiḡmigon aňalatchigisirut umialiktun iñuuniałiḡmikni uumuuna Jesus Christ.

¹⁸ Tarraami, piqutigiplugu atautchim iñuum navguiłha Agaayyutim tuqqutaksraguñniłgai iñupayaat. Taatnatuntuuq piqutigiplugu atautchim iñuum nalaun̄aruam savaañagaayyutim qaiññiłgaik natqigutriłiḡlu killuqsautinik iñuuliłḡlu iñupayaanun [ukpiqsriruanun]. ¹⁹ Atausriq iñuk tupiksriñgitłuni Agaayyutmik, taatnaqhutin̄ iñupayaat killuliqiriłguqtut. Aglaan atautchim iñuum tupigiplugu Agaayyun, taatnaqhutin̄ iñupayaat nalaun̄asripkakkagisirut.

²⁰ Agaayyutim qaitchiñiłgaa maliḡutaksraña Moses-kun. Taavrumuuna iñuich ilitchuğirağigaat qanutun killuqsautilaactin̄ navguiłiḡmiktigun Agaayyutim maliḡutaksraña. Aglaan killuqsauñ

iñugiaksitmukman Agaayyutim iħuaqqutaa
 iñugiaksitmutluktug. ²¹ Tarrali killuqsauñ
 añalatchipluni tuqułikun, aglaan Agaayyutim
 iħuaqqutaa añalatchiruq nalaunñarualıkun tikiutiluta
 iñuuliğmun Jesus Christ-kun atannaptigun.

6

Tuquñaruq Killuqsautmun Aglaan Iñuupluni Christ-kun

¹ Taamna taatniitman, killuliqituiñaqtuksrauvisa
 qıñıqtıtıchağlugu qanutun Agaayyun
 iħuaqqutriħıqıqtılaaña? ² Qañaa! Ukpıqsrıgupta
 Christ-mik tuquñarugut killuğmun. Qanuğuta
 iñuuniaqtuiñağısıñıqıpsa killukun? ³ Puuyugñıqıpsı,
 iluqapta paptakkaukapta Christ Jesus-ñum
 atqagun pıqasrıutırugut ilaan tuqułhanun.
⁴ Taatnaqhuta paptakkaukapta iluviqataurugut
 Christ-mi aasrıi pıqasrıutıpluta tuqułhanun.
 Aasrıiñ Christ-tun añıpkakkauruatun tuquñaruaniñ
 kamanautıqaqhuni saññıagun Aapauruam,
 uvaguttuug akuqtıurugut nutauruamik
 iñuuliğmik iñuuruksrauıpluta taavrumuuna.

⁵ Takku pıqasrıutıpluta Christ-ñum
 tuqułhanun paptakkaukapta, taatnatun
 pıqasrıutıgıspımiugut añıpkakkaułhani iñuuniaguta.

⁶ İlisımagıkput una, Christ kikiaktuutrıkkauıman
 iñuuliğruaqput kikiaktuutrauqataurut ilaani,
 saññıa killuqsautim pıyaqququıplugu,
 savaktaagrıutqunğıguta killuğmun. ⁷ Kiñapayaaq
 tuquruuq añalatingıguuruq killuqsautmun.

⁸ Ukpıgıgıkput tuquqataukapta Christ-mi
 iñuuaqtaugısıñıpluta ilaani. ⁹ İlisımagıkput Christ

anipkakkauruaq tuqunaruaniñ tuqqutqikku-miñaipiaħa. Tuquħum analatlaiğniğaa. ¹⁰ Christ tuqukami tuquniqsuq atausriğmiaqhuni akiilisukħugu sanñia killuqsautim. Pakma iñuuruq, iñuutuiñaqhuni Agaayyutmun. ¹¹ Ilipsiħiasriiñ isrummatigiruksraurusri ilipsitñik tuqunaruatun ililusri sanñianun killuqsautim aasriiñ iñuulusri Agaayyutmun uumuuna Christ Jesus-kun.

¹² Taatnağusri killuqsautmun analatitnagich timigikkasi maani nunami. Analatitnagu pisugruaħipsitñun. ¹³ Atusrunaqnagich sulliñgi timigikkapsi savaktillugich nalaunñaitchuamik. Aglaan qaitchisitchi ilipsitñik Agaayyutmun iñuktitun anipkakkauruatun tuqunaruaniñ suli pakma iñuuruatun Christ-mi. Analatitchigin sulliñgi timipsi Agaayyutmun, aasriiñ atugumasri nalaunñaruamik. ¹⁴ Killuqsautim analatlaiğniğaaasri takku iñuunğitchusri tupiksriħipsigun maligutaksramik aglaan iñuurusri Agaayyutim iħuaqqutaagun.

Savaktaağruuħa Nalaunñaruatiğmun

¹⁵ Qanuğisiñiqpisa? Pakma iñuunğiqsugut tupiksriħiptigun maligutaksranik Moses-ñum qaisanik aglaan iñuurugut iħuaqqutaagun Agaayyutim. Taamna pisigiplugu killuqsauraaqtuksrauvisa? Qaħaa! Killuqsaaqtuksrauyminiħaitchugut.

¹⁶ Ilumun ilisimagiksi una, qaitñapsi ilipsitñik kisumun savaktaağrugutusri taavrumuħa. Tupigiraksrağagigiksi taamna iñuk suli ataniğigiksi. Tupiksriħipsi killuqsautmik tuqupkağisigaasri. Aglaan tupigikapsiuñ Agaayyun ilaan nalaunñasripchağagigaasri inmiñi. ¹⁷ Qaaniqsuami

savaktaagrugikkañasri killuqsautim, killuǵmik aňalatiqaqhusri. Aglaan quyanaqtuq Agaayyun, pillapiaqhusri tupigigisri ilisauttutauruat ilipsitñun. ¹⁸ Aasriiñ annaktitaunjanikhusri killuqsautmiñ savaktaagruguqtusri pakma nalaunñaruakigmun. ¹⁹ Uqautigigiga savaktaagruuliq uqaǵignik kanjisiñaqtuanik takku kanjicsimmaǵiksitquplusri. Qaanjisuami qaisimapmatun ilipsitñik savaktaagrugipkaqhusri killuqsautmun suli killuliqihigmun, taatnatuntuuq pakma qaitchuksraurusri ilipsitñik savaktaagrugipkaǵusri iñuuniaǵigmun nalaunñaruakikun iluqnauqhusri Agaayyutmun. ²⁰ Qaanjisuami savaktaagruunñapsi killuqsautmun iñuuniatlaitchusri nalaunñaruakikun. ²¹ Savaaqaqtusri pigiitчуanik aasriiñ taatnatchim iñuutchim pakma kanñugilik kapsi anniqsungitchaasri aglaan tikiutriraqtuq tuquǵmik. ²² Aglaan pakma annaktitaunjaniktusri killuqsautmiñ savaktaagruliutiplusri Agaayyutmun. Iluqnauqhusri ilaanun savaaqaqlasrirusri akuqtuuyunaqtuamik Agaayyutmun aasriiñ Agaayyutim akiliññiaǵaasri isruitчуamik iñuukigmik. ²³ Kiña killuqsauqtaaq akuqtuiruq killuqsautim akiliutaanik—tuquǵmik. Aglaan Agaayyutim akiilaaq aatchuutigigaa isruitчуaaq iñuuliq tamatkununa atausriññuqatauruanun Christ Jesus-mun atannaptiknun.

7

Atrikusraun Ilaqatnitikun

¹ Aniqatiut, iluqasri kanjicsimagiksi maligutaksraq Moses-ñum aglaaǵikkaña. Iisimapmigiksi

maligutaksramun aňalalha iňuk iňuusrugaaňjađmi.
² Uvvaami taamna urriqsruutaupmiuq, ađnaq
 nayuutigisiruq maligutaksrakun aňutmikni
 iňuuniqtutilaani. Aglaan aňutrinj tuqukpan
 ilaqatnitqilhiňauruq tuvraqıluđu maligutaksraq.
³ Aglaan ilaqatnikkumi atlamik aňutmik
 uiňi iňuunjaan, maligutaksram nipliutigigaa
 sayuňaruunipluđu. Aglaan aňutrinj tuqukpan
 ađnaq ilaqatnitqilhiňauruq. Taatnaqhuni
 ilaqatnikkumi atlamik aňutmik uiňi tuquanikpan
 patchisaichuq maligutaksramiň.

⁴ Aniqatiumaan, taatnatun itmiuq
 ilipsitňun. Christ tuqupman, tuquqatigiruaton
 pigiksi, aasriň aglausimaruat maligutaksrat
 aňalangıgaasri. Pakma pigiliutipkaqtusri atlamun.
 Pigiliutigaasri aňitqiksitauruam tuqułigmiň.
 Tarraasriiň iňuuruksraurusri Agaayyutmun
 savautilugu. ⁵ Qaanıqsuami iňuusrugaaňjapta
 kaňıgruaqtakun pisugrualıpta aňalatađigaa
 timigikkaqput pisigiplugu maligutaksraq.
 Tarra savaaqaqtugut savaktaksraqıngısaptiknik
 malıglugu maligutaksraja Agaayyutim.
 Suragałıpayaaapta tikiutigaaatıgıt tuqułıgmun.
⁶ Pakma patchisaıkkaurugıt maligutaksramiň,
 aasriň tuquňaruaton ilıłuta maligutaksramun
 isiqtadıpluta qaanıqsuami. Taatnaqhuta pakma
 savautıngıtchıqput Agaayyun utuqqakun
 aglausimaruakun maligutaksrakun, aglaan pakma
 savautiaqsıgıqput İpqıtchuakun İrrutçıkun
 iňuunjaapta nutauruamik iňuulıgmik.

Maligutaksraqılu Killuqsauulu

⁷ Isrumavaluktusri nipligñipluḡa killuqsauḡu maligutaksraḡlu atiniplugik taapkuak. Taatni- ingitchuq. Aglaan maligutaksrakun kaḡiqsigiga killuqsautim qanuutautilaḡa. Nalunayagiga kaviugutilig maligutaksram nipliutigingitpagu nalaunḡaiññiplugu itnautauruaq, “Kaviuqḡak.”

⁸ Aasrii killuqsautim pisaasruqsipḡuni atuqtitkaqsipḡu taavrumiḡa tillitmik suliqanusripayaamik nalaunḡaitchuamik. Aglaan maligutaksraitman killuqsauḡu sanḡiksraitchuq.

⁹ Iḡuuniaguugaluaqtuami maligutaksraiḡaakun ilitchuḡigaluaqḡagu maligutaksraq. Aglaan maligutaksram ilitchuḡipkaqḡagu tilliñ tarakḡaaglaan killuqsauḡu uummatqiaqsiruq. Taatnaḡluḡa iḡuutchikun tuquruḡa.

¹⁰ Tilliñ tikiutriruksraqtuḡa iḡuugimik uvaḡnun tikiutripiaqtuḡu tuquḡimik.

¹¹ Killuqsautim kinniḡluḡa tillisikun tuqupkaḡaḡa iḡuutchikun.

¹² Tarra aglausimaruaq maligutaksraq ipqitchuq. Taatnatuntuuq tilliñ ipqitchuq nalaunḡapluni nakuupluniḡu.

¹³ Itnautauḡipami? Qanusrim nakuuruam tikiutiniqpaḡa tuquḡimun? Qaḡaa! Killuqsautim atuḡḡu nakuuruḡa [tilliñ] tuqupkaḡaḡa. Taamna atummiruq uvaḡnun qiñiqquḡluḡa qanusriutilaḡanik killuqsautim. Tilliñ qiñiqqitaḡigaa killuum pigiillapiaqtilaḡa.

Aḡuyaktuiñaliq Killuqsautmik

¹⁴ Iḡisimagikput maligutaksram agaayyut- miqnisauḡha, aglaan uvaḡa animaruḡa kaḡiḡruaqtaqaḡluḡa. Killuum aḡalataḡigaaḡa tigutaḡupmatun.

¹⁵ Kaḡiqsitḡaitchiga suraḡaḡiga.

Piñgitchitka nakuuruat pisukkatka, aasriiñ surağaqluņa pigiitchuanik uumigikkamnik. ¹⁶ Aasrii atuğupkich atuğunğisatka uumigiplugich, anjigiga maligutaksram nakuutilaana. ¹⁷ Nutauruam iñuutchima pipkangitchai tamatkua uumigikkatka. Aglaan ilitqusriğruağma ilumni pipkağagigai. ¹⁸ Ii, ilisimagiga ilitqusriğruaq ilumni nakuunğisilaana, atakkii kanjiruaqtaqaqluņa uvamni. Surağagukkaluağiga nakuuruuaglaan surağalguitchiga. ¹⁹ Atunğitchağigiga nakuuruuag atuğukkağa aasriiñ atuqlugu pigiitchuuag atuğunğisaga. ²⁰ Taatnaqlugu atuğuuñupkich atuğunğisatka, nutauruam iñuutchima atuqtingitchai tamatkua, aglaan ilitqusriğruam ilumni atuqtitağigaana tamatkuninja pigiitchuanik.

²¹ Taatnaqlugu ilitchuğigiga taamna ilumutuuliq, surağaqsaqama nakuuruamik pigiitchuam nayuğagigaana. ²² Uvva uummatimni quviasruutigigaluagiga Agaayyutim maligutaksrana, ²³ aglaan qinigiga atla maligutaksraq anjalatchiruuq timimnik. Timima maligutaksrajan anjuyakkaa akilliliqlugu maligutaksraq isrummatimni. Taamna atla maligutaksraq anjalatchiruuq timimnik killuum maligutaksrağigaa, taavru-maasrii anjalatchiruam tigutaagiliutipluņa. ²⁴ Iñuilliugnağniaqpat! Iñukniaq uvañni! Kia annautigisivaņa taavrumakña timimiñ tikiutriruamiñ tuqułıgmun? ²⁵ Agaayyutim annautigisigaana. Quyagiga ilaa anniqsuğluqmaņa uumuuna Jesus Christ atannaptigun! Tarraasriiñ isrumamni kamagisukkiga Agaayyutim

maligutaksraña, aglaan ilitqusrigruagma
tigutaagipkañaña maligutaksrañanun killuum.

8

Añalatillutin Irrutchikun

¹ Tarraami pakma, Agaayyutim tuqqutak-
sragutqikkumiñaitchai tamatkua ataus-
rinñuqatauruat Christ Jesus-mun. ² Takku
maligutaksrañan Irrutchim tikiutriruam
iñuuhigmik Christ Jesus-kun patchisaigaña
maligutaksramiñ tikiutriruamiñ killugmik
suli tuquhigmik. ³ Agaayyun savaktuq
maligutaksram savaagilguisañanik. Maligutaksraq
iñuk nalaunñasripchatlaitchaa Agaayyutmi
sukununniñ, takku killiqiugaqtuanupluni
kamagitlaitchaa maligutaksraq. Agaayyutim
tuyugigaa ignigikkani nunamun timiqaglugu
iñuutquplugu uvaptiktun suli akilliliutigitquplugu
killuqsautmun. Taavrumuunaasriiñ Agaayyutim
piyaqqutaksragugnigaa killuqsauñ añalatchiruaq
killukun pisuhigruaptiknik. ⁴ Agaayyutim
kamaksritlasripkañaatigut nalaunñaplutiñ
atuqukkanatnik maligutaksram. Pakma
iñuuniaqtugut malingiqhugu kanigruaqpup aglaan
malikhugu Irrusriq. ⁵ Tamatkua añalatittuat irrus-
rigruamun iñuusruurut quyaliñiaqhugu irrusrigruaq.
Aglan tamatkua añalatittuat Ipqitchuamun
Irrutchimun iñuusruurut quyaliñiaqhugu
Ipqitchuaq Irrusriq. ⁶ Iñuum isrummataa
añalatmagu irrusrigruañan ittaqtuq tuquhig, aglaan
isrummataa añalatmagu Ipqitchuam Irrutchim
ittaaqtuq iñuuhig suli qinuiññaq. ⁷ Taamna

ilumutuuruq takku iñuum isrummataa aňalatpagu
 ilitqusriġruaňan akitñaqsimaagaa Agaayyun.
 Taamna tupiksrisunġitchuq Agaayyutim
 maliġutaksraňanik; takku tupiksriľġuitľuni.
 8 Tamatkua iñuich aňalatittuat kaňiġruaġmiknun
 quyalilġuitchaat Agaayyun. 9 Aglaan ilipsi
 aňalangitchaasri kaňiġruaqtapsi. Aňalatkaasri
 Ipqitchuam Irrutchim, ilumun taamna Irrusriaňa
 Agaayyutim inniqpan ilipsitñi. Aglaan kiña
 iñuk piqanġitpan Irrusrianik Christ-ňum
 piginġitchaa Christ-ňum. 10 Killuqsautim
 timigikkasi tuqunapkaġai, aglaan Christ itpan
 ilipsitñi Ipqitchuam Irrutchim qaitchigaasri
 iñuukġmik takku Christ-ňum nalaunňasripkaqhusri
 Agaayyutmi. 11 Agaayyutim Ipqitchuaq Irrusria
 aňitqiksitchiruaq Jesus-mik tuqunaruaniñ iñuukpan
 ilipsitñi, taavruma Ipqitchuam Irrutchim
 iñuuruam ilipsitñi qaitkisipmigaa iñuukiq
 timipsitñun tuqusraġumaruanun.

12 Taatnaqhuta aniqatiumaan, aňalatitnata
 kaňiġruaqtamun. Iñuuniaqtuksraunġitchugut
 tumiġitqukkaňagun killuqsautim. 13 Iñuuniaġupsi
 kaňiġruapsiġun tuquniaqtusri. Aglaan Ipqitchuam
 Irrutchim ikayuqtitchupsi nutqautitlasriľugu
 killiqihiqsi tarra iñuuniaqtusri. 14 Iľilġaaġillapiagai
 Agaayyutim tamatkua sivulliuqtittuat Ipqitchua-
 mun Irrutchimun. 15 Ipqitchuam Irrutchim
 akuqtukkaqput irrusriġinġitchaa tigutaaqsiuľhum
 iqsiľhumlu. Ipqitchuam Irrutchim pigikkapta
 ililġaaġiliutipchaġaatigut Agaayyutmun.
 Taavrumuuna Ipqitchuakun Irrutchikun
 niplitlasrirugut, “Abba, Aapaň.” 16 Taavruma

Ipqitchuam Irrutchim ilitchuḡipkaḡaatigut nalupqinaiḡlugu Agaayyutmun ililḡaaḡitilaaptiknik. ¹⁷ Agaayyutim ililḡaaḡiniqpatigut tarra akuqtuigisirugut ikayuusrianik piksirrutañik uvaptiknun. Akuqtuigisirugut tamatkuniḡa Agaayyutmiñ piqatigilugu Christ. Aglaan naglikḡaaqtuksraurugut atriḡlugu Christ naglikḡaaḡha. Taatnaqqaḡuta piññakḡaaḡisirugut kamanautmik atriḡlugu Christ.

Sivunnaptikni Ittuaq Kamanaun

¹⁸ Uvva pakma naglikḡaaḡsiurugut. Aglaan naglikḡaaḡiqput pakma atriḡaḡumiñaitchuḡ ilaan kamanautaanun sagviḡñiakkananun uvaptiknun. ¹⁹ Iluḡani Agaayyutim iñiqtaḡa utaqḡitḡaillapiḡataḡtuḡ Agaayyutim sagviḡḡiksraḡanik kisut qitunḡaḡipiaḡtilaanitñik. ²⁰ Suapayaaḡ Agaayyutim iñiqtaḡa piunḡiqsaḡumaruḡ, pisukḡiḡiḡisaḡmigun aglaan Agaayyutim sivunniutaagun. Aglaansuli niḡiugaḡ ittuḡ: ²¹ Iluḡani Agaayyutim iñiqtaḡa aḡalangḡiḡñiaḡaa piunḡiqsitchiraḡaḡtuam, aglaan piḡatauyumiñaaḡsilugu kamaḡaḡtuamun patchisaḡiḡmun piqatigilugich Agaayyutim ililḡaanḡi. ²² Ilisimaḡikput iluḡaisa qanusripayaat Agaayyutim iñiqtaḡiñ utaqḡiḡhat uvuḡanunaglaan iluḡiḡḡaḡuanḡaḡmiḡ, atriḡlugu aḡnaḡ aulliyautikmatun. ²³ Kisimiḡhiḡaunḡitchuat tamatkua iñiqtat utaqḡirut aglaan utaqḡipmiuguttuuḡ iluḡiḡḡaḡuanḡapta irrutchiptigun. Agaayyutim aatchuḡaatigut Ipqitchuamik Irrutchimik nalupqinaḡutauplugu. Aasriiñ utaqḡigikput Agaayyutmun qitunḡaḡiliutipiaḡtilaaksraḡput.

Utaqqigikput timigikkapta simmikkauiksraja.
 24 Taamna niġiugisaġikput anniqsukkau'apta.
 Qiñianiksimaniguptigu taqqikkaqput taamna
 niġiugauyumiñaiññaqtuq. Iñuich niġiutlaitchut
 qanutchimik pigiliutianikkaġmiknik. 25 Aglaan
 niġiugaqaqtugutsuli qanutchimiktaimma
 piññaaktaġianingisaptiknik, utaqqigikput
 anuqsrusripluta aasriñ kimmutigillapiaqġugu.

26 Ipqitchuam Irrutchim ikayuqsimaġaatigut
 pilguirrutiptigun. Takku nalurugut qanuq
 agaayuliksraptiknik; aglaan Ipqitchuam
 Irrutchim inmiñik uqautigipluta Agaayyutmun
 qiniqqaluktualigataqġuni uqautigilguisaptigun.
 27 Agaayyutim qiñiġaġigai iñuich uummatinġich.
 Iļisimagaa isrummataa Ipqitchuam Irrutchim,
 takku Ipqitchuaq Irrusriq uqapsaġutripluni
 Agaayyutmun piqutigiplugich inġigkanġi
 tuvraqġugu pisulha. 28 Iļisimagikput, supayaatigun
 Agaayyutim savaqatigiraġigai nakuuiksraġatnun
 piqpaksriruat inmiñik, tamatkua ilaan
 tuqġukkani tuvraqġugu sivunniutigikkani.
 29 Agaayyutim iļisimanigai tamatkua tuqġukkani
 inġisigaluaqani nunamik. Piksraqtaaġinigai
 atriqaquplugich iġñiġmisun. Taavrumuuna
 Jesus sivulligunġisusq akunġatni inġiaktuat
 aniqatigiich. 30 Taatnaqġugich Agaayyutim
 piksraqtaaġikkani tuqġuġnigai, aasriñ tamatkua
 tuqġukkani nalaunġasripkaġai inmiñi. Tamatkua
 nalaunġasripkakkani inmiñi piqatigigisigai
 kamanautmiñi.

Agaayyutim Piqpaksrilha Christ Jesus-kun

31 Tamatkua taatniinniqmata, sumik nipligisitlavis taavrumuuna? Agaayyutim nayuqpatigut kia-unniin akilliliqsugumiñaitchaatigut.

32 Agaayyutim qaitlugu igni nagliksaaqtitkaa piqutigipluta. Taatnaqhuni Agaayyutim ilumun qaitchigisigaatigut supayaamik akiilaaglugu.

33 Kiami patchisigigisivagich inui Agaayyutim piksraqtaagikkanji? Agaayyutim kisimi nalaunnasripkaqsimagai.

34 Kiña nipligisiva Agaayyutim inui tuqqutaksragugniugich? Kiñaunniin nipligumiñaitchuq! Takku Christ Jesus tuqqutigai, aasriin anjitiqsuq tuquhgmiiñ. Pakma Agaayyutim taliqpian tunjaaniñ uqapsaagutigaatigut ilaanun.

35 Qanutchim piiqsitkisivatigut piqpaksriñhaniñ Christum? Sakiqnam naaga ihuilliuhum naagaqaa nagliksaahum naaga kakkaaqsiuhum naaga atnugaanjilliuhum naaga navianniuhum naagaqaa tuquuhum?

36 Aglausimaruq Agaayyutim makpigaañi,

“Piqutigiplusri tuqqutaurugut ataramik.

Inuich anallaqlukkaatigut ipnaisun tuqqutak-sratun.”

44:22

Psalm

37 Qanjaal! Iluqaisigun tamatkunuuna sakiqniugutiptigun Agaayyutim akimapkagaatigut piqpagirigikkapta.

38-39 Ii, nalupqigingitchiga sumun piiqsitchumiñaisilaaqput piqpaktananiñ Agaayyutim. Tuquuhum unniin inuuhum unniin isragulgich unniin tuungaich unniin sut pakma ittuat unniin tikisaksrat unniin sanñich unniin sut ittuat quliptikniļu atiptikniļu naagaqaa sumunniin iluqaani

nunami piiqsitchumiñaitchaatigut Agaayyutim piqpaksriñhaniñ ittuamiñ Christ Jesus-mi atannaptikni.

9

Agaayyunlu Iñuksraqtaañlu

¹ Atausriñjuqataupluña Christ-mun suli anjalatiqaqluña Ipqitchuamun Irrutchimun nalupqigingitchiga qaugrimmaağiutillautamni uqałiga ilumutuuruamik. Saglungitchuña itna uqaqama, ² Ikuilliullapiagaqtuña suli alianniullapiagaqtuña piqutigiplugich Jew-ñuruat. ³ Uvvatuq ikayutlalagich Jew-ñuruat aniqatitka iñuqatitka. Uvvatuq anasriñjuqsakkaulaña piigluñaunniiñ Christ-miñ ikayuğumiñagupkich anniqsuliksranañatnun. ⁴ Israel-aagmiut iñugigai Agaayyutim piksraqtaagiplugich. Ilaan tiguaginigai piqatlasriplugich kamanautmiñik. Ilaan qaiññigaa ilinjitñun sivunniugutni suli maligutaksrana [Moses-kun] suli agaayumaagvik suli akiqsruutniļu. ⁵ Qitungagigaich kamañaqtuat sivulliapta, aasriiñ ilinjitñiñ Christ animaruq Agaayyutaupluni. Quyanaqtuq qañavak! Taatnatuquvva.

⁶ Itnautigingitchiga Agaayyutmun atungiiñilugich akiqsruutigikkañi ilinjitñun. Atakkii kiñuviañich Israel-ñum ilañich Israel-aagmiupiañungitchut. ⁷ Suli ilañiñhiñaq Abraham-ñum kiñuviañi ilumun ililgaagigai. Aglaan Agaayyun nipliqsuq Abraham-mun, “Kiñuviaksratin akiqsruutigikkatka itkisirut Isaac-miñ.” ⁸ Itna ittuq, iluqaisa Abraham-ñum kiñuviañi Agaayyutim ilumun ililgaagingitchai, aglaan

kisiisa tamatkua ililgaagiliutikkañi Agaayyutim animaruat akiqsruutaagun Abraham-mun. ⁹ Agaayyutim akiqsruugnigaa Abraham itna, “Nalaullugu piviksraq utigisiruñja aasrii Sarah igñiqagisiruq.”

¹⁰ Taamnałhiñauñgitchuq. Rebecca-m malgik igñak aapaqaqtuk sivulliaptiknik Isaac-mik. ¹¹⁻¹² Aglaan malguk igñak anigaluaqnagik Agaayyutim uqautigaa Rebecca, “Aapiyanan savautigisigaa nukatchiani.” Agaayyun nipliğñiqsuq taavrumiña nukatpiağruk savaaqagaluagnagik nakuuruamik unniñ pigiitchuamiglu. Taavrumuuna ilitchugigikput, Agaayyutim piksraqtaaginigaa atausriq sivunniutigikkağmigun pisuhigikkağmigunlu. Piksraqtaagiyumiñaitchaa iñuk savaaqalħagun. ¹³ Agaayyutim uqalħa itniinniqsuq, “Piksraqtaagigiga Jacob aglaan piksraqtaagingitługu Esau.”

¹⁴ Qanuğmi nipliğisivisa taavrumuuna? Agaayyun nalaunñaitpa? Taatniingitchuq!

¹⁵ Agaayyutim Moses nipliutigaa,

“Qiñiqtitkisigiga ihuaqqutriğiga kisumun ihuaqqutrisrukkamnun.

Qiñiqtitkisigiga ilunñuksriğiga kisumun ilunñugisrukkamnun.” *Exodus 33:19*

¹⁶ Taatnağumi Agaayyun piksraqtaaqagñiangitchuq iñuich pisuhigikkañatigun unniñ savautigisrukkanañatigun. Aglaan piksraqtaaqagisiruq ilunñuksriğimigun. ¹⁷ Agaayyutim Uqalħan nipliutinigaa atanga Egypt-ñum, “Atanıguqtikikiñ qıñiqtitçukługu sanñigikkağa ilipkun. Taavrumuuna atıga uqautaugisiruq iluqaani nunami.”

18 Taatnaqhuni Agaayyutim qiñiqtittagigaa ilunñuksriñhi kimupayaaq qiñiqtitchukamiñ. Suli pitchigiñiqsitkai iñuich pitchigiñiqsitchukkani.

*Piksraqtaagikkauruni
Ilunñuksriñhagun*

Agaayyutim

19 Uvva nallipsi apiqsruğisigaaña, “Agaayyutim aňalatpatigut suvaatami killuutiqağnivatigut? Kia akilliliqsuğisivañ pisulha?” 20 Apiqsruqnak taatna. Ilvich iñulhiñaurutin. Iñulhiñam apiqsruqtaksrağingitchaa Agaayyun. Taatnatuntuuq iñuum iñiqtañan uqautitlaitchaa, “Suvaata piliuqpiña taatna?” 21 Utkutchiri savaaqaqtuaq qikumik piliulhiñauruq qanutchipayaamik pisukkumi. Taavrumakña qikumiiñ utkusriñulhiñauruq atautchimik piññaqquqtilhiñaglugu aasriiñ ilaqataa suaqluqağvigiplugu. 22 Agaayyun nalaunñaraqtuq surağapayaakigmigun. Ilañitñun iñuich ilaan qiñiqtitchukkaa qinnautni [killuqsautikun] suli sanñiñi. Qiniqqautnaqsigaluaqtitlugich piyaqquqtaksrağuhutiñ anuqsrutiniğai tamatkua iñuich. 23 Atlat iñuich ilunñugisrukkani ilaan anuqsrutiniğai ilitchuğitquplugu uuktuğnağumiñaitchuaq kamanautni. Tamatkua iñuich itqanaiyautiniğai piqaquplugich kamanautmiñik. 24 Aasriiñ ilagigaatigut taapkua. Agaayyutim tuqluğitchaatigut Jew-ñuruniñ aglaan piksraqtaagigaatigut Jew-ñunğitchuaniñ, 25 tuvraqlugu nipliutaa Hosea-m itna,

“Nipligisiruña, Iñugigipsi taapkunuña atchiqsimagaluakkağmiñun Iñuğingitchipsi.

Aasriiñ qĩñiqtitkisigiga piqpaktağa
tamatkunuña piqpagingisamnun.” *Hosea*
2:23

²⁶ Hosea-msuli nipliutigigaa,

“Iñuginğitchipsi, aglaan kiñuvaatigun
atchikkaugisirut itna,
İlilgaanı iñuuruam Agaayyutim.” *Hosea*

2:1 ²⁷ Suli Isaiah-m uqautiginigai Israel-
aağmiut,

“Iñugiallapiaqtut iñugikkañi Israel-ñum.

Atrıaqqtut qavianısun tağium siñaani.

Aglaan iñugiakitchuat anniqsukkaugisiñiqsut.
Isaiah 10:22, 23

²⁸ Atanguruam qilamik anasriññuqsagısıgıgai iñui
nunam.” *Isaiah 28:22*

²⁹ Tuvraqıluğu Isaiah-m nipliutaa,

“Atangum Sanñipayaacaqtuam iñugiakitchuat sivulli-
avut iñuupkanğitpagich

ilıqapta piyaqqukkaunayaqtugut Sodom-tun
suli Gomorrah-tun.” *Isaiah 1:9*

Israel-aağmiutlu Tusraayugaallautağılu

³⁰ Qanuğmi nipliğisiñiqpısa? İtñiinnıqsuq,
Jew-ñunğitchuat nalaunñasriñiurangıññıitchuat
Agaayyutmi, nalaunñasripkagnıqsut ukpiqs-
rıñhiñaqaminı. ³¹ Israel-aağmiut malıgutlugich

malığutaksraq Moses-ñum aglakkaña
nalaunñasriñiagnıqsuq Agaayyutmi taavrumuuna,
aglaan nalaunñasriñiñıqsuq. ³² Suvaatatai?

Tunñangıtıutıñ Agaayyutmun ukpiqsrıñiğmıktıgun,
aglaan nalaunñasriñiagnıqsut tamatkunuuna
savaagıkkagmıktıgun. Ukpıqsrıñiğitñaminı

atrıgıniğıaich iñuıch putukkitqataqtuat

putukkisautmun. 33 Agaayyutim Uqałha
aglaksimalhatun,
“Iligisigiga Zion-mun iyağak iñuich putukkisautik-
srañat.

Taamna iyağak paallaktitchiñiaqtuq.
Kiña taimña tunñaruaraq Christ-mun, iyağaktun
ittuamun,
qapiqpanayumiñaitchuq.” *Isaiah 8:14; 28:16*

10

1 Aniqatiumaan, uummatimniñ
kipigniugutigigiga iluqatin Jew-ñuruat
anniqsuquplugich. Taamna iniqsruutigigiga
Agaayyutmun. 2 Nipliutigigaluagitka
piliqillapiaqhutin maliguałhat Jew-ñuruat
Agaayyutmik, aglaan ilisimanğitchaat nalaullugu
tumiksraq. 3 Ilisimanğitlutin Agaayyutmun iñuich
nalaunñasripchağuuñatnik ukpiqsriğmiktigun,
inmiknik nalaunñasriñiallaniqsut pisuğmiktigun,
ilinisa qaitchisunğitlutin inmiknik Agaayyutmun.
[Taatnaqhutin nalaunñasritlaiñiqsut.] 4 Christ
kinilirvigigaa maligutaksram, aasriñ kiñapayaaq
ukpiqsriruaq nalaunñasripkakkauyumuq
Agaayyutmi.

5 Kisupayaaq nalaunñasripkağukkumi
Agaayyutmi tupiksriğmigun Agaayyutim
maligutaksrañanik, itqagiliun Moses-ñum
aglaaña, “Iñuk tupiksriruaq maligutaksrapayaam
tillisaiñik iñuugisiruq taapkunuuna.” 6 Aglaan
uqałhum nipliutiginigaa nalaunñasripkakkauq
ukpiqsriğkun itnaiplugu. “Isumaniaqnak,
Kiña mayuğisiva qilañmun (ami atqautityağlugu
Christ)? 7 Suli nipliğñiaqnak, Kiña atqagisiva

samuña natqitchuamun anmagnimun (ami mayuutityaglugu Christ tuqunaruaniñ)?
 8 Itnauvva nipliqsimaruq, Agaayyutim uqalhan qalligaatin, ittut qaniqni suli uummatipni.” Taamnatarra ilisauttun quliaqtuaǵikkaqput.
 9 Ilvich qannapkun nalupqinaiglugu uqagupku, “Jesus atanguruq,” suli ukpigigupku uummatipni Agaayyutmun anitqiksilha Jesus tuqulhaniñ, ilvich annakkisirutin. 10 Ukpigisrigupta uummatiptikniñ nalaunqasripchaqtugut Agaayyutmi. Taatnaqhuta uqaqallaptigun Jesus-mik ukpigiplugu anniqsukkaaurugut. 11 Agaayyutim uqalha itnagniqsuq, “Kiñapayaaq ukpigsriłuni tunjaruaq ilaanun qapiqpanayumiñaitchuq.”
 12 Agaayyutim Uqalhan taputigaa “Kiñapayaaq,” takku atlakaagiiñgiñniqsuk Jew-nuruaglu Jew-nungitchuaǵlu. Taamna ataniq ataniǵigaat iluqatin aasriiñ qaitchipluni iñugiaktuanik ikayuutinik iluqaitñun tunjaruanun inmiñun. 13 Agaayyutim uqalha itnaqhuni, “Atangum anniqsugisigaa kiñapayaaq tuqluqtuaq anniqsuqupluni.”

14 Qanuǵutin tuqluǵagisivat ilaanun ukpigingisaǵmiknun? Suli qanuǵutin ukpigsrigisivat ilaanik tusraamaisaǵmiknik? Suli qanuq tusraagisivat quliaqtuaqtaitchumin. 15 Qanuǵutin quliaqtuaǵisivat tuyuǵingitpatin? Aglausimaruq itna, “Qanutun quvianaqtigiva quliaqtuaqtit aggiutripmata tusraayugaallautamik.” 16 Aglaan iluqagmin akuqtungitchaat tusraayugaallautaq. Isaiah nipliqsimaniqsuq, “Ataniiq, kisut ukpigsrivat uqauttutigikkaptiknik?”
 17 Taatnamik iñuich ukpigsriłiqsut tusraa'amitruñ

tusraayugaallautaq. Suli iñuich tusraagaat
kia quliaqtuaǵipmagu uqalıq Christ-kun.

18 Aglaan apiqsruqtuǵa, tusraaǵiññiqpat
tusraayugaallautamik? Iłumun ilinjisa tusraagaat.
Agaayyutim uqalǵa itniittuq,

“Uqalıq siaminniqsuq iluqaanun nunamun.

Iñuich quliaqtuaǵaqtut nanipayaaq.” *Psalms*

19:4

19 Apiqsrulgitchuǵa, Israel-aagmiut
kañiqsiñǵiññiqpat? Ii, kañiqsirut. Sivulliupluni
Moses uqaqtuq Agaayyun uqaǵnipluǵu itna,

“Uvaǵa iñuksraqtaagıngisapkun siqñaliqsitkisigipsi.

Uvaǵa kañiqsimaitchuatigun uumitchaktitk-
isigipsi.” *Deuteronomy*

32:21

20 Tuglıliqıluǵu, Agaayyun nipligñiqsuq Isaiah-kun
taluqsrautaiqsitluǵu,

“Paqitkaatǵa tamatkua apiqsruqtangitchuat
ikayuqulutıñ.

Sagviqsuǵa tamatkunuǵa pakaaqangitchuanun
uvamnik.” *Isaiah 65:1*

21 Aglaan Agaayyutim Israel-aagmiut uqautiginigai
Isaiah-kun itnaqhuni,

“Uvlupayaaqman piłhiñaañuruǵa akuqtuǵuqıluǵich
tamatkua iñuich

tupiktaitıutıñ paaqsaanaruat uvamnik.” *Isaiah 65:2*

11

Agaayyutim
Iñuksraqtaañitñun

Qiñiqtitkaa

Iłunñuksrıǵı

1 Apiqsrulgitchuǵa. Agaayyutim ayañniqpagitmi
iñugikkani? Qañaa! Uvaǵa Israel-aagmiunuruǵa.

Uvaŋa kiŋuviagīgaaŋa Abraham-ŋum, ilagigaatŋa sivulliaqaqtuat Benjamin-mik. ² Agaayyutim ayaksimaitchai Israel-aagmiut piksraqtaagikkani inilgaan. Iisimagiksi uqałha Agaayyutim Elijah-kun, qanuq ilaan iniqsrulha Agaayyutmun akitñaqlugich iñugikkaŋi Israel. Elijah nipliqsuq, ³ “Ilinisa tuqulgatağaich sivuniksriqiritin, suli siqumitlugich tunillağviich. Uvaŋa kisima sivuniksriqiriniñ kisinŋuqtuŋa. Pakmaasriiñ tuqunniagaqsipmigaatŋa.” ⁴ Aglaan qanuq kiuniqpauŋ Elijah? Agaayyutim nipliutinigaa, “Kisinŋungitchutin. Piqaqtuŋa 7,000 iñuŋnik Israel-mi putqatangitchuanik atrinanon Baal-ŋum.” ⁵ Pakma taatniitmiuq. Iñugiakkitchuanik Israel-aagmiuqaqmiuq Agaayyutim piksraqtaaniñik ihuaqqutrihigmigun. ⁶ Tarraami, anniqsukkaupmata Agaayyutim ihuaqqutaagun anniqsukkaungitchut savaaqalıgmiktigun. Anniqsukkaułhiñauniqpata savaagmiktigun tarra anniqsuğiaq Agaayyutim ihuaqqutaagun ilumun suungiññayaqtuq. ⁷ Taamna taatna atuummiñiqsuq, Israel-aagmiut piññaktaagingiññiğaat pakaagikkaqtin. Aglaan Agaayyutim piksraqtaagikkaŋiñ piññaktaaginiğaat [ilaan nalaunŋasripchaqamigich inmiñi]. Atlataasrii siquqsipkağniğaich uummatitin suli naalağniñiqhutin Agaayyutmik. ⁸ Aglausimaruc Agaayyutim uqałhani itna,

“Agaayyutim isrumalguiliqsinniğai aasrii kaŋiqsitlaiqhutin.

Taatnaqhutin qiñitlaiğniqsut irimiktigun suli tusraatlaiqhutin siutmiktigun.

Taamna atuummiñiqsuq uvluvanunaglaan.”

Deuteronomy 29:4; Isaiah 29:10

⁹ David-tuuq nipligñiqsuq,

“Niǵiqpaǵmikni napitaulutin naniqtillich.

Paasraaqtillutin anasriññuqsakkaulich.

¹⁰ Irigikkañich taaqsilutin qinñitlaiglich.

Tunugikkañich pilguilighlich sakuuǵmikniñ.”

Psalm 69:22, 23

¹¹ Apiqsrulgitchuna, Jew-ñuruat ayak-matruñ Christ, Agaayyutim taavrumuuna piyaqquqtinniqpagich? Qañaa! Aglaan navguilhata tikiutipkaǵniǵaa anniqsuǵiaq Jew-ñungitchuanun. Taamna atuummiñiqsuq Jew-ñuruat siqñaliquplugich. ¹² Tarra Jew-ñuruat

navguilhata tikiutipkaǵniǵaa ikayuusriaksraq nunam iñuiñun sulì Jew-ñuruat ayailhata Christ-mik tikiutiplugu anniqsuǵiaq Jew-ñungitchuanun. Maatnatarra qanutun nakuutluktigigisiva ikayuusriaksraq taimanigun iluqaisa Jew-ñuruat taputraukpata ilinjitñi Agaayyutim piksraqtaagikkañiñi.

Agaayyutim Qiñiqtitkaa Iñunñuksriñi Jew-ñungitchuanun

¹³ Pakma uqaqtuna ilipsitñun Jew-ñungitchuanun. Uqqiraqtigigaaña Jesus-ñum Jew-ñungitchuanun, aasrii savautriñhamni savaktuna pisuqtilaaqñuna. ¹⁴ Niǵiugaqaqtuna iñugikkatka siqñaliquplugich. Taavrumuunaasriiñ

ikayuǵayaqpalukkitka anniqsuhksrañatnun. ¹⁵ Jew-ñuruat tunutmatruñ Agaayyun, ilaa ilauraaniktuq atlanik iñunñik. Aasriiñ sua itkisiva taimanigu Agaayyutim akuqtuqpagich Jew-ñuruat? Taapkua iñugiliutitqikkisigai Agaayyutim, iñuktitun

anitqikkauruatitun tuquṇaruanĩ. ¹⁶ Sivulliq
 qaqqiaksraq qaisauniqpan Agaayyutmun,
 tarra iluqani qaqqiaq ipqikkauruq. Suli
 kaṇigikkaṇi napaaqtum ipqitpata, taatnatuntuuq
 akiḡuḡikkaṇi napaaqtum ipqitmiut. ¹⁷ Iṇaich
 akiqqut napaaqtuḡiksuamiñ piyakkaurut
 aasrii akiḡua atlakkam napaaqtum iliplugu
 sivulligmun napaaqtumun. Ilipsi Jew-ṇunḡitchuani
 atlakkaqtatun akiqqutun ittusri. Pakmaasriiñ
 sayaqaaqsirusri iṇuupmiplusri sivulligmiñ
 napaaqtumiñ atriqaqtuamiñ taapkunanitun
 Jew-ṇuruatitun. ¹⁸ Taatnaqhusri uqaviksuk-
 sraunḡitchusri tamatkunuuna akiqqutigun
 piyaqtautigun. Uqaviutiksraithusri. Suvaata?
 Ilipsi iṇuupkanḡitchiksi kaṇia napaaqtum, aglaan
 kaṇian uumapkaḡaasri. ¹⁹ Nipliḡhiñ aunisuknaqtusri,
 “Akiqqut piyakkaurut ilaliutitlasripluta napaaqtu-
 anun.” ²⁰ Taamna ilumutuuruq. Aglaan akiqqut
 piyakkaurut Jew-ṇuruat ukpiqsriṇḡiḡhatigun.
 Taatnaqhusri ilaliutirusri napaaqtumi takku
 ukpiqsriplusri. Tarra kamasraaqasri aglaan
 taluqsrisitchi. ²¹ Agaayyutim napaaqtum akiqqi
 itingĩññiqpagich nagguiatni, ilaan kipiviaqmi-
 gaasri Jew-ṇunḡitchuasrii. ²² Taatnaqhusri
 ilitchuḡigiksi Agaayyutim iḡuaqqutriḡhalu
 taluqnaḡhalu. Agaayyutim anasriñṇuqsagḡigai
 tamatkua maligutchiñḡitchuat iṇmiñik. Aglaan
 iḡuaqqutigaasri iṇuuniaqtuiṇaḡapsi iḡuaqqutaagun.
 Taatnaḡisuaḡupsi kipikkaugisipmiusri
 napaaqtumiñ. ²³ Jew-ṇuruat ukpiqsritqiaqsikpata
 Agaayyutmik akuqtutqikkisigai. Agaayyutim
 pitḡallapiaqhuni ilḡhiñḡaugai kiṇumun inaatnun.

tuqłukkaǵmigun suli aatchuutigun qaisaǵmigun ilinjitñun. ³⁰ Ilaatniimma ilipsi Jew-ñungitchuani ayakkaqsi tupigisrunǵitługu Agaayyun, aglaan pakma akuqtuirusri ilunñuksriñǵmik taapkua iñuich tupiksriñǵiłhatigun. ³¹ Taatnatuntuuq pakma Jew-ñuruat tupiksriñǵitchut Agaayyutmik. Atripługu Agaayyutim naglıksriñha ilipsitñik, ilinjitñik nagligigisipmigai. ³² Takku Agaayyutim ilisimagai iluqaisa iñuich tupiksrisunǵisilaanǵatlu pitchiǵiłhatlu. Pıqutigiplugich ilaan qıñıqtitchukkaa ilunñuksriñhi iluqaitñun.

Quyyan illi Agaayyutmun

³³ Ii, Agaayyutim umialgutai uuk-tuǵnaǵumiñaitchut.

Puqıutaalu kanıqsımakhalu isruitчуq.

Kia-unniñ iñuum kanıqsipchaǵumiñaitchai Agaayyutim sivunniutai.

Unniñ kanıqsiyumiñaitchaa tumaa.

³⁴ “Kia ilisimavaun isrummataa Atanǵum?”

Kia qaitchiñhiñauvaun alǵaqsruutmik?” *Isaiah 40:13*

³⁵ “Kia-unniñ qaitchimaitchaa Agaayyun qanutchimik utiqtitaksranıkanik Agaayyutmun.” *Job 41:11*

³⁶ Ii, Agaayyutim iñiqtaǵigaa suapayaaq.

Suli suapayaaq ittuiñǵaqtuq, ilaagun suli ilaanun.

Kamanaun illi Agaayyutmun qanǵavak taimuǵa. Taatnatuq.

12

Qaiñusri Agaayyutmun

1 Taatnaqhusri, aniqatiumaan, Agaayyutim qiniqtinjanikmatigut ilunjuksrihigmiñik injiqsruagipsi timigikkasri iñuuruanjulugich tunillautigitquplugich ilaanun, ipqilluni suli quyaqnağuni ilaani. Taamnatarra savautrihiksraqsi ittuq Agaayyutikuagiakun. 2 Atrinusunajaqsri iñuiñun marruma nunam, aglaan simmiqsillusri nutaqtillusri isrummatigikkasri. Taatnağupsi kanjqsitlasriñağiksi Agaayyutim pisulha ilipsigun. Suli ilisimatlasriñağiksi nakuuruuq, quyaqnaqtuaq Agaayyutmi suli nalaunjaruaq.

3 Agaayyutim ihuaqqutaagun nipliutiksraqaqtunja kisupayaamun akunnapsitni. Isrumaniaqnak nakuuvagillutin ilipni. Qiniqtuksraurutin ilipnun qanuq itilaapiaqnik. Isrummatigiun qanutun ukpiqsrihigaqtilaan aatchuusriağikkan Agaayyutmiñ.

4 Atausriukattaaqhuta timiqaqtugut aasriiñ taamna timi iñugiaktuamik sulliñiqahuni. Tamatkua timim sulliñgi atlakaagiisigun atuğaqut. 5 Taatnatuntuuq uvagut iñugiaktugut. Aglaan Christ-mi uvagut iluqata atausriğuhuta timaurugut, aasriiñ sulliñiğuhuta timimi.

6 Iluqata atlakaagiñik aatchuusriaqaqtugut. Agaayyutim uvaptiknun qaitchai ihuaqqutrihigmigun. Kiña aatchuusriaqağumi sivuniksriqihigmik, atugliun taamna ukpiqsrihigmigun pigikkağmigun. 7 Kiña aatchuusriaqağumi savautrihigmik, savagli. Kiña aatchuusriaqağniğumi ilisautrihigmik, tarra ilisautrihi.

8 Kiña aatchuusriaqağniğumi pitchuksaagiğmik, pitchuksağili. Kiña aatchuusriaqağniğumi aatchuihigmik atlanun, aatchugli naliilaaglugu. Kiña aatchuusriaqağniğumi

sivulliuqtiksrauluni, sakuugli sivulliuqtauǵimiñi. Kiña aatchuusriaqaǵniǵumi nagliksriǵimik, taavruma atuǵliuǵ quviatchauǵiguni.

⁹ Piqpaksriǵiqsi ilumutuuruksrauruq. Uumigisiuǵ tamanna pigiitchuaq, piqpagiluguasriiñ nakuuruaq. ¹⁰ Piqpakkutilusri avatmun aniqatigiisun, kamanatluktillugich aniqatigikkatin ilipsitñiñ. ¹¹ Iqiasrusruᵇaᵇasri aglaan sakuukkitchi, sulipiliqillapiǵusri irrutchipsigun savautilugu Atanguruaq. ¹² Quviasrugusri takku piqaqtusri niǵiukkamik. Anuqsrusri iluilliuiǵi tikitpan. Agaayulusri ataramik. ¹³ Ikayuǵlugich Agaayyutim iñui inuqsraqtuat. Tukkiqsuǵlugich iglaat kiñunnapsitñi.

¹⁴ Apiqsruqsuǵ Agaayyun nagligitqulugich tamatkua nagliksaaqtitchiruat ilipsitñik, iniqsruutilugich aasriiñ apiqsruutisruᵇaᵇaᵇnagich Agaayyutmun anasriiñᵇuᵇsaᵇqulugich. ¹⁵ Quviasruqatigilugich tamatkua quviasruktuat. Alianniuqatigilugich tamatkua alianniuqtuat. ¹⁶ Iñuuniaqatigiisri. Kamanagnaisruᵇaᵇasri ilipsitñik, aasri ilauraǵilugich tamatkua suunǵiññasrugiruat. Iisimatluᵇniasruᵇaᵇasri supayauranik. ¹⁷ Kia iñuum pimaqᵇukpasri akisaᵇniasruᵇaᵇasri killukun. Iñuuniaǵitchi iñuᵇni iluǵnaqtuakun. ¹⁸ Piyumiñǵniqtutilaapsitñi iñuuniaǵitchi qiñuirrutillugich kisupayaat. ¹⁹ Ilauramaan, akisaqtuᵇniasruᵇaᵇasri atlanik nalaunǵitpasri, aglaan Agaayyutim akisaᵇligich. Aglausimaruq, “Uvaᵇa akisaᵇisiruᵇa. Uvaᵇauruᵇa anasriiñᵇuᵇsaᵇiraᵇaᵇtuq [nalaunᵇaitchuktuanik], nipliqsuq Ataniq.” ²⁰ Aglaan, Agaayyutim uqalᵇa

itnatun,

“Pimaqłuktigikkan niġisukpan niġipchagługu,
imiġukpan imiqtıllugu.

Taatnaġuvich kannuťchakniagiń katitchipmatun
ikualaruanik aumanik taavruma
niaquanun.” *Proverbs 25:21, 22*

²¹ Ki, piġiitчуamun akiilipkaqtaqnak, aglaan
akiiliuń piġiitчуaq nakuuruakun.

13

Tupigiraksrat Kavamam Maliġutaksrańi

¹ Iluqasri tupigiraksraġigisi kavamam ańalatai.
Kińaunniń ańalatchitłaitчуq Agaayyutim
qaitchińġisuaqmani sanńimik ańalatchiłiksrańanun,
suli kińaunniń ańalatchitłaitчуq marrumani
nunami sanńiqanġisuaġuni Agaayyutmiń.
² Taamna pisigiplugu kia ińuum akilliliuqniktuam
kavamamik akilliliqsimagaa Agaayyutim
inillakkańa. Taatnaqami tikiutriraqtuq
anasrińńuqsautmik ińmińun. ³ Tamatkua ińuuruat
nalaunńaruakun sivuugayumińaitchut sivulliuq-
tinik, aglaan kisiminń tamatkua ińuumaqłuktuat.
Sivuugagisrunġitchupku ańalatchisiqaqtuq
savaaġiuń nalaunńaruq aasriili ańalatin
quyagiyumagaatin. ⁴ Taamna Agaayyutim
savaktigigaa ikayuquplutin. Aglaan atuġuvich
nalaunńaitчуamik iqsiviksran tarra. Ańalati
sanńiqaqtuq anasrińńuqsaitłasriplugu. Taamna
Agaayyutim savaktigigaa anasrińńuqsaitłasriplugu
pisigiplugu Agaayyun tamatkuninńa atuqtuanik
nalaunńaitчуamik. ⁵ Taatnaġusri tupigirak-
sraġigisri kavamat pisigiplugik taapkuak:
anasrińńuqsakkauyumińaitchumuusri, suli

il̄isimalusri qaugrimmaagiutillautapsit̄ni tupiksrriruni nalaun̄atilaan̄anik. ⁶ Tarra akil̄iiruksraupiaqmiusri tax-sinik, takku tax-siliqirit savaktigigai Agaayyutim savaagipmatruᅇ savaaqtin̄. ⁷ Akil̄iisitchi iluqait̄n̄un analatirrutiaqtuanun niggiuqsruutipayaapnik, akil̄iḡlugich iluqaisa tax-sinik akil̄iḡn̄aqtuat, taluḡilugich taluḡiraksrauruat sul̄i kamagilugich kamagiraksrauruat.

Piqpakkut̄liq Atlanik

⁸ Akiqsruumisruᅇaqnagich iᅇn̄uich qanutchiᅇnik. Aglaan ataramik piqpagiraksragigitin atlat. Iᅇn̄uk piqpaksrriruaq atlamik tupiksriᅇniqsuq iluqaanik maliḡutaksramik. ⁹ Maliḡutaksrami aglausimaruq, “Killuqsaᅇumiᅇn̄aitchutin sayun̄alikun. Iᅇnuaḡumiᅇn̄aitchutin kisumik. Tiglikkumiᅇn̄aitchutin. Kaviuqtuksraun̄ḡitchutin iᅇnuuniaqatvich suuraiᅇniᅇn̄.” Iluqatin̄ taapkua tillisaurut sul̄i iluqatin̄ atlatlu katisrimarut atautchisun uumani: “Piqpagiyumagiᅇn̄ iᅇnuuniaqatin̄ iliptun̄ il̄ilugu.” ¹⁰ Piqpaktam atniatlaitchaa iᅇnuuniaqan. Taatnamik piqpaksriᅇliq atriqaqtuq tupiksripmatun̄ iluqaanik maliḡutaksramik.

¹¹ Taatnatun̄ iᅇnuuruksraurusri nalaun̄aruakun makunani uvluni. Atakkii annautraul̄iḡviksraqput, Christ-mun qilaᅇmuutikpatigut, qallit̄l̄uktuq pakma ukpiqsriqqaal̄aptikniᅇn̄. Taamna ittuq it̄iḡviksrakun̄ iᅇniqtuatun̄ siᅇn̄igniᅇmiᅇn̄. ¹² Unnuaq nun̄uyasriruq. Uvluq tikiyasriruq. Taatnamik nutqautiraksragigikput killiq̄il̄iqput pigikkaᅇa taaqtuam sul̄i tigulugich satkui qaumam savaaqatlasriᅇluta nakuuruamik. ¹³ Ki, iᅇnuuniaqta

nalaullugu atrilugich iñuich pigikkañi uvlum. Uvagut piruksraungitchugut naggunaqtuakun nigilikun sulitaañahikun. Ittuksraungitchuq sayunañiq suvañuñiglu, naaga añuyañiq siqñatuañiglu. ¹⁴ Aglaan iñuk atipmatun satqagutmik taatnatuntuuq satqagutiqañitchi atanguruamik Jesus Christ-mik, añalatisruñaqasri kaviuñutaiñun kañigruapsi.

14

Upyaktuiñak Atlanik Iñuñnik

¹ Akuqtuñumagiksi sayailuqtuaq ukpiqs-riligmigun uqavaaqatigisruñaqnagu ukpiqikkañanik. ² Iñuich iñuich ukpiqsritut nigilhiñaniplutiñ qanusripayaamik niqimik. Aglaan atlat iñuich ukpiqsritut sayaitmata ilinich ukpiqsritut nigilhiñaniplutiñ nauriañhiñanik. ³ Taamna nigilhiñaniruaq qanusripayaamik niqimik isrumaruksraungitchuq nakuutluñniñuni nauriaqtuqtuamiñ. Taamnali nauriaqtuqtuaq taatna isrumaruksraungitmiuq niqituqtuaq nalaunñiñilugu, takku Agaayyutim akuqtuñnigaa. ⁴ Atannigñiaqtaksrañingitchiñ atlam savaktaa. Qaukian sivunnigisigaa nalautmagaan naagaqaa nalaunñitmagaan. Ilaa nalaunñaruamik savaaqat-lagisiruq takku Agaayyutim nalaunñaruamik savaaqatlapkañisigaa.

⁵ Iñuk isrumaruq atausriq uvlug naku-utluñniplugu atlaniñ uvlumiñ. Atlamli isrummatigigai uvlupayaat atiplugich. Iñullaak isrummatmiktigun nalupqisrunñigilik nalaunñaruamik savaaqatilaagmikanik. ⁶ Iñuk

isrumaruq atausriq uvlug pitluktuanyuplugu
atlaniñ uvluniñ kamakutigigaa pisigiplugu
Agaayyun. Taatnatuntuuq nigiruam
qanusripayaamik niqinik kamagigaa Agaayyun,
takku qaitchipluni quyyatmik Agaayyutmun,
aasriipsuuq nigiruam naurianik kisiitnik
kamagipmigaa Agaayyun quyyavigiplugu.

⁷ Nalliqputunniñ iñuutlaitchuq inmiñun unniñ
tuqqutlaitchuq inmiñun. ⁸ Uvagus iñuunqapta
iñuurugut quyalisukhugu Ataniq, sulit tuqugupta
tuquniaqmiugut Atanikun. Iñuu'apta sulit
tuqu'apta pigigaatigut Atangum. ⁹ Taatnaqhuni
Christ tuquruq aasrii anipkakkaupluni tuqukiñmiñ.
Iñuutqiksug ataniqitqupluni iluqaitñun tuquruanun
iñuuruanunlu. ¹⁰ Suvaatami atanniqsuiñiaqapich
aniqatipnik nakuutluñniplutin ilaaniñ? Uvagus
qichaqsagumarugut sivuğaani Agaayyutim, aasrii
ilaan atanniguta iluqata. ¹¹ Aglausimaruq
Agaayyutim uqałhani,

“Nalupqinailsilaanqatun iñuutilaağma, niqliqsug
Ataniq,

kiñapayaat putkisirut sivuqqamnun,
aasriiñ iñupayaat kamagisigaatqja.” *Isaiah*
45:23

¹² Atausriukattaaguta kiggutiksraqaqtuk-
sraugisigikput Agaayyun [savaagikkaptigun].

Atlat Killuqsaqtitnagich

¹³ Taatnamik nutqautiraksraqigikput
atanniqsuutiliqput avatmun. Aglaan isrummatigi-
raksraqigikput putukkirviuruksraungiliqput sulit
aniqatiptiknik killuqsaqtitchiragingihiksraqputlu.

¹⁴ Itluja atannamni Jesus-mi ilisimagiga

niqipayaam nakuulha. Aglaan iñuum nalaunjaigigumiun taamna tarra ilaani nalaunjaitchuq. ¹⁵ Atnigñigupku aniqatin nigikkapkun tuvrangiññigiñ tumaa piqpaktam. Piyaaquqtaqnagu ukpiqsriħha nigikkapkun nalaunjagingitpagu. Itqagilugu una, Christ-ñum tuqqutipmigaa aniqatin. ¹⁶ Uqautigipkaqnagu atlanun pigiiññilugu nakuuruq ilipni. ¹⁷ Añaayuqautaani Agaayyutim niqilu imiglu suksraungitchuk, aglaan nalaunjasripkakkaulikun Agaayyutmi qiñuiññaqqtugut quvianaqaqhutalu Ipqitchuakun Irrutchikun. ¹⁸ Kiñapayaq savautriruq Christ-mik taatna quyaqnaqtuq Agaayyutmi, suli iħuagigisigaat atlat iñuich. ¹⁹ Ki, pisuqtilaaptikni iñuuniaqta qiñuiññakun suli sayyillaagutiluta avatmun ukpiqsriħikun. ²⁰ Nigilipkun niqimik suksraungiqsitnagu savaana Agaayyutim. Nigiruni iluqaitñik niqinik nakuuruq, aglaan nalaunjaitchuq kiña iñuk killuqsagtitnapku. ²¹ Nalaunjaruq niqitungitchuni taanñangitchuni lu suli piñgitchuni qanutchipayaamik killuqsautigiyumiñakkananik aniqatvich. ²² Ukpiqsriħiñ qanupayaq inniqpan, nalupqinaisirrun akuqtuyunalha Agaayyutmi. Iñugguuq quvianamiuruq patchisigingitchuaq inmiñik iħuagikkağmigun. ²³ Aglaan iñuk nalupqisruktuq patchisauruq nigigumi, takku ukpiqsriħikuangitchuq. Supayaq ukpiqsriħikuungitchuaq, tarra killuqsautauruq.

15

Maligluq Jesus Christ-ñum Urrakusrautaa

1 Uvagut sayakturuani ukpiqsriḥaptigun ikayuḡniaqtsragigivut tamatkua sayaitchuat pilguirrutinḡisigun, quyalinḡiasruḡaqata uvaptiknik. 2 Atausriukattaḡuta quyalinḡiaḡlavut inḡuuniaqativut nakuuliksranaḡnun, sayyillaaḡniaḡlugich ukpiqsriḥat. 3 Taatnatuntuuq Christ inḡuuniaqami quyalinḡianginḡiqsuq inḡmiḡnun. Itna Agaayyutim uqaḡhum nipliutiginḡaa, “Inḡuich pisaḡapmatin, Agaayyun, atniaḡaḡigaatḡa.” 4 Qanusripayaaq aglausimaruq qaḡḡiqsuami aglausimaruq ilisautisrukḡuta niḡiugaqupluta anuqsrukunlu pitchuksaaḡutigunlu agḡiḡaqtuaq uqaḡhaniḡ Agaayyutim. 5 Anuqsrukḡlu pitchuksaaḡunlu agḡiḡaqtuk Agaayyutmiḡ. Agaayuruḡa Agaayyutmun inḡuuniaqatigiqplusri qinḡuiḡḡakun malillapsitḡi Christ Jesus-mik. 6 Taatnaḡupsi iluqasri piqatigiksitkisirusri, aasriḡ atautchisun kamaksrukḡisigiksi Agaayyun aapagikkaḡa atannaḡta Jesus Christ.

Iluqagḡin Inḡuich Quyyagisigaat Agaayyun

7 Christ akuqtuḡaasri. Taatnatuntuuq akuqtuutiruksraurusri. Taavrumuuna qinḡiqtitkisigiksi kamanautaa Agaayyutim. 8 Uqautigipsi, Christ savaktigiliutigaat Jew-ḡuruat qinḡiqtitḡaḡlugich ilumutuulḡat Agaayyutim akiqsruutaiḡ Jew-ḡuruat sivullianḡitḡun 9 suli Jew-ḡunḡitchuat qaitchitquplugich nangautmik Agaayyutmun ilunḡuksriḡhagun. Aglausimaruq Agaayyutim uqaḡhani, “Quyyagisigikpiḡ akunḡatni Jew-ḡunḡitchuat. Atuḡisiruḡa quyyatinik atigikkaqunun.” 2

Samuel 22:50; Psalm 18:49

¹⁰ Uqaliq nipligñiqsuqsuli,
 “Iłipsi Jew-ńungitchuani,
 quviasruqatiqağitchi Agaayyutim iñuiñik.”
Deuteronomy 32:43

¹¹ Uqaliq niplitqinñiqsuq,
 “Iluqasri Jew-ńungitchuani quyyasriuń ataniq.
 Iluqasri iñuńni atuğitchi quyyatinik ilaanun.”
Psalms 117:1

¹² Isaiah nipliqmiñiqsuq,
 “Kińuviana Jesse-m agğigisiruq ańalatchityağuni Jew-
 ńungitchuanik.
 Ilaa pisigilugu Jew-ńungitchuat piqağisirut
 niğiukkamik.” *Isaiah 11:10*

¹³ Iniqsruqtuńa Agaayyutmun qaitchiraqtuamun
 niğiukkamik immiquplusri quvianapayaamik
 suli qinuiñamik tunńańapsigun ilaani, aasriñ
 sanńiagun Ipqitchuam Irrutchim niğiugaqsi
 ulipkaulagisiruq.

Paul Uqaqtuq Sivunniutmigun

¹⁴ Aniqatiumaan, nalupqigingitchiga
 imaqałiqsi nakuuruamik. Iłisimagiga piqałiqsi
 kańiqsimmatipayaamik aasrii ilisautritlasriplu
 avatmun. ¹⁵ Aglaan aglaağigitka ilisauttutigikkatka
 ilipsitñun itqağitquplugich. Aglaktuńa
 taluqsrautaiquńa Agaayyutim iħuaqutaagun
 qaisanagun uvamnun. ¹⁶ Christ Jesus-ńum
 savaktigitqugańa Jew-ńungitchuanun. Ilaan
 ilisautritqugańa tusraayugaallautaq tamatkunun
 tunillautigitquplugich akuqtuyunağlugich
 Agaayyutmun, ipqiqsillugich Ipqitchuam
 Irrutchim. ¹⁷ Taatnaqlugu savaqatauniqama
 Christ-mun uqaviutigitlagiga savautriħiga

pisigiplugu Agaayyun. ¹⁸ Uqautigigisigiga kisian Christ iñiqsiruaq uvapkun sivulliutlasripluᵇa Jew-ᵇuᵇngitchuanik tupiksritlasriplugich Agaayyutmik, ami nipliutigikkapkun suli ilitchuqqutitigun ¹⁹ suli quviqnaqtuatigun suli sanᵇiagun Ipqitchuam Irrutchim. Quliaqtuaᵇigigiga iluqaallapiaq tusraayugaallautaq Christ-kun nunapayaami Jerusalem-miñ Illyricum-munaglaan. ²⁰ Ataramik quliaqtuaᵇisrukkiga tusraayugaallautaq nunami iñuᵇnun tusraangitchuanun Christ-mik. Uvvataku nappaiñaᵇgunᵇitchuᵇa savaamik atlam iñuum aullaᵇniᵇanikkaᵇanik. ²¹ Aglaan aglausimaruatun Agaayyutim uqaᵇhani,

“Tamatkua sivuani uqautraungitchuat ilaanik qiiᵇigisirut.

Suli tamatkua sivuani tusraangitchuat ilaanik kaᵇiqsigisirut.”

Isaiah 52:15

Paul Sivunniqsuq Rome-mugukhuni

²² Taamna pisigiplugu iñugiaktuami uvuᵇanunaglaan nutqaqtitakkauruᵇa tik-iññaᵇlamni ilipsitñun. ²³ Aglaan pakma quliaqtuaᵇviksraiguti'ama makunani nunaaqqiñi suli iñugiaktuami ukiuni tikitchukkaluaqapsi. ²⁴ Utlakkisigipsi Spain-muksaᵇuma. Nayuqtual-lagukkipsi aasriñ aquagun ikayuᵇhiñaugipsitᵇa iglauniᵇuma. ²⁵ Pakma aullaᵇniaqtuᵇa Jerusalem-mun ikayuᵇiaᵇlugich Agaayyutim iñui taamani. ²⁶ Ukpisriruut Agaayyutmik Macedonia-miᵇu Greece-miᵇu quviasruᵇniqsut qaitchipᵇutinᵇ ikayuᵇsaᵇlugich

inuqsraqtuat Agaayyutim iñui Jerusalem-mi. ²⁷ Taapkua piyumaagniqtut takku akiqsruummipługich Jew-ñuruat. Jew-ñungitchuat akuqtuiñiqsut irrutchikun ikayuusriañatnik Jew-ñuruat. Taatnaqhutin ikayutaksrağigaich Jew-ñuruat suurağmiktigun. ²⁸ Qaisaksrağigitka inuqsraqtuanun Jerusalem-mi maniich aatchuutigikkañich ilinittun. Taatnaqqaagłuna aullağisiruna Spain-mun, aasrii iglilłamni apqusraallakkisigipsi nayuqtuallagiagıusri. ²⁹ İlisimagiga tikitchuma ilipsittun tikiutrigisilıga Christ-ñum kamañaqtuamik ikayuutaamik.

³⁰ Aniqatiumaan, pisigilugu ataniq Jesus Christ suli İpqit chuaq İrrusriq piqpakku tipkakanasri avatmun, inıgıpsi ikayuqupluna savaamni itqagıluna agaayulłapsittıi Agaayyutmun. ³¹ Agaayuyumausri annaumaagıluna ukpiqsriñgitchuani Judea-mi. Agaayuyumausripsuq taamna ikayuun tikiutiniakkaga Jerusalem-mun quyaqnaqulugu Agaayyutim iñuiñi taamani. ³² Tarra utlakkisigipsi quviasrugıluna ikayuusriaqagağıluna nutaqtırrutmik ilipsittıiñ, Agaayyutim pitqukpaña. ³³ Agaayyutımtuq qaitchırağaqtuam qıñuiññamik nayuğumalisi iluqasri. Taatnatuq.

16

Paul Tuyuqtuq Nayaanñanik Ukpiqsriruanun

¹ Uvvauna uqautigigiga ilipsittun ihuagiplugu aniqatvut Phoebe. İkayuqtigigaa agaayyuvium Cencreae-mi. ² Akuqtuğumagiksi Agaayyutim

iñuiñ akuqtuiruksrauľhatitun kisunik Phoebe-m. Ikayuqřimagaanĵa suli iñugiaktuat iñuich.

³ Tuyuqtuĵa nayaanĵanik Priscilla-mun suli Aquila-mun savaqatigikkakka Christ Jesus-kun. ⁴ Sugingiqľugugu iñuuliqtik annautimagaatĵa. Taatnaqľugik quyallapiagikka, suli iluqatin ukpiqřriuat agaayyuvinñi Jew-ĵungitchuat quyagillapiagaittuuq. ⁵ Tuyuqtuĵa nayaanĵanik ukpiqtuanĵuruanun katiraĵaqtuanun tupqakni. Tuyuqtuĵa nayaanĵanik ilannamnun Epaenetus-mun sivulliuruamun nunanĵani Asia-m maliguaqľugugu Christ. ⁶ Tuyuqtuĵa nayaanĵanik Mary-mun sakuuktuamun akunipsitñi. ⁷ Tuyuqtuĵa nayaanĵanik Andronicus-mun Junias-munlu, ilakka isiqtaupmiruak isiqtau'amaptuuq. Uqqiraqtit kamanaqtuagigaik ukpiqřriuanĵuqqaqtuak sivumni. ⁸ Tuyuqtuĵa nayaanĵanik Ampliatus-mun ilannamnun Agaayyutikun. ⁹ Tuyuqtuĵa nayaanĵanik Urbanus-mun savaqatigikkamnun Christ-kun, suli piqpagikkamnun Stachys-mun. ¹⁰ Tuyuqtuĵa nayaanĵanik Apelles-mun; uuktuakkau'ami [ukpiqřriľigmiñi] qiñiqtitkaa ilumutun piqpaksriľi Christ-mik. Tuyuqtuĵa nayaanĵanik iluqaitñun qitungaiñun Aristobolus-ĵum. ¹¹ Tuyuqtuĵa nayaanĵanik Herodion-mun ilamnun, suli iluqaitñun qitungaiñun Narcissus-ĵum pigikkaĵanun Atangum. ¹² Tuyuqtuĵa nayaanĵanik Tryphaena-mun suli Tryphosa-mun, taapkuak aĵnak savaktauruak Ataniĵmun. Tuyuqtuĵa nayaanĵanik Persis-mun ilannamnun sakuullapiaqtuamun Ataniĵmun.

13 Tuyuqtuᅇa nayaanᅇanik Rufus-mun ukpiqs-riruaᅇnullautaqtuamun atanikun, suli aakanᅇanun; taamna aakaupmiuq uvaᅇnun. 14 Tuyuqtuᅇa nayaanᅇanik Asyncritus-mun Phlegon-munlu Hermes-munlu Patrobas-munlu Hermas-munlu suli iluqaitᅇnun aniqatiunun ilinᅇitᅇiittuanun. 15 Tuyuqtuᅇa nayaanᅇanik Philologus-munlu Julia-munlu, Nereus-munlu aniqataanunlu, Olympas-munlu, suli iluqaitᅇnun Agaayyutim iᅇuiᅇnun taraniittuanun. 16 Paᅇlatisritchi avatmun kunigutmik ipqitchuakun piqpakkuᅇtikun. Iluqaᅇmiᅇ ukpiqtuaᅇruaᅇi Christ-ᅇnum tuyuᅇaasri nayaanᅇanik.

Iᅇammiuᅇutit

17 Aniqatiut, qaunagipiaqugipsi iᅇuᅇnik akilliᅇiiksitchiraᅇaqtuanik suli iᅇuilliᅇuqtitchiruanik atlanik ukpiqsriᅇhatigun. Akilliᅇiqsimagaat ilumutun ilisauttun ilisauttusriaqsi. Piisi-maagitchi ilinᅇitᅇiᅇ. 18 Taatnatchich iᅇuich savautriᅇitchut atannaptiknik Christ-mik, aglaan savautriᅇhiᅇaqtut inᅇmiknik pisuliᅇmiktigun. Uqallautaᅇgutitigun uqayusraaᅇgutitigunlu kinnitchiᅇiᅇaᅇaich iᅇuich naluruat ilumutuuruamik. 19 Iluqaᅇmiᅇ ukpiqsriruat tusraagaasri tupiksriᅇiᅇsri. Taatnaᅇᅇuᅇa quviasrullapiaqtuᅇa ilipsigun. Iᅇisimallautaqugipsi nakuuruuq suli piisimaqugipsi pigiitchuamiᅇ. 20 Taatnaᅇupsi Agaayyutim tikiutriruam qiᅇuiᅇᅇamik qilamik akiᅇiᅇlᅇlapiᅇisigaa tuuᅇaᅇ. Iᅇuaqqutaan atannapta Jesus-ᅇnum nayuᅇlisi.

21 Timothy savaqatiga tuyuqtuᅇ nayaanᅇanik, ukuaᅇtuuq ilatka Lucius, Jason, suli Sosipater.

22 Uvaŋa Tertius, aglaktuŋa uumiŋa tuyuutaanik Paul-ŋum. Tuyuqtuŋa nayaanŋanik ilipsitñun Christ-kun atanikun. 23 Gaius-ŋumlu tukkuġikkaġma iluqaġminlu ukpiqtuanjuruat tuyuġaasri nayaanŋanik. Taatnatuntuuq Erastus suli aniqatvut Quartus tuyuqmiuk nayaanŋanik. Erastus ilirakuviuruq uvani nunaqqimi. 24 [Iluqqutaa atannapta Jesus Christ nayuġlisi iluqasri. Taatnatuq.]

Agaayuliġlu Nang'aunlu Agaayyutmun

25 Quyyan Agaayyutmun! Agaayyutim kisimi makittaagiksitlagaasri ukpiqsriġipsitñi tusraayugaallautakun quliaqtuagikkapkun. Taamna tusraayugaallataq Christ-kun kaŋiqsiñaitchuaq taimani, 26 aglaan pakma ilitchuqnaqsiruaq suli nalunaiqġugu ilitchuġipkakkauruq iluqaitñun iñunun ukpiliquplugich aglaanġisigun sivuniksriqirit tuvraqġugu tillisaagun isruitчуam Agaayyutim. 27 Kisianun isrumaturuamun Agaayyutmun illi kamaun qanġavak taimuŋa Jesus Christ-kun. Taatnatuq.

Ippitchuat Makpigaaat - Agaayyutim Uqalhi
Inupiatun

The New Testament in Northwest Alaska Eskimo

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Inupiatun, Northwest Alaska (Northwest Alaska Eskimo)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

46cece15-9127-50b3-bf07-88a1082e7ab6